LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LITOSTROJ

LETO XI. LJUBLJANA, APRIL 1970 ŠTEVILKA 4

Pravilnik na rešetu

S SPREMEMBAMI PRAVILNIKA O DELITVI SMO SKUŠALI DOSEČI UVEDBO TOČKOVNEGA SISTEMA, ZMANJŠATI URAVNILOVSKE TEŽNJE TER PREVREDNOTITI DELOVNA MESTA VISOKO KVALIFICIRANIH IN KVALIFICIRANIH DELAVCEV.

Točkovni sistem smo uvedli predvsem zaradi tako imenovanih 80 odstotkovnih osebnih dohodkov. Govorice o osebnih dohodkih v Litostroju so ustvarjale vsaj na področju Ljubljane negativno mnenje o našem podjetju. Z ovrednotenjem točke glede na uspešnost proizvodnje in realizacije vsak mesec posebej bodo odpadli razlogi za negodovanje.

Uravnilovske težnje smo lahko opazili pri vrednotenju vodilnih delovnih mest, saj na vrsto razpisov ob reelekciji ni bilo odzivov. Ob pregledu osebnih dohodkov direktorjev podjetij na področju Šiške smo ugotovili, da znatno zaostajamo in zato smo prevrednotili vodilna mesta z obliko funkcionalnega nagrajevanja.

Številni odhodi kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev so povzročili prevrednotenje po osnovah. Zato smo uvedli stimulativni dodatek za vse izvrševalce ročne in strojne ter v transportu in za nekatera delovna mesta iz ostalih skupin na primer: pripravljalci proizvodnje, ostali izvrševalci in realizatorji.

Komisija za predpise pri UO je na svojih sejah obravnavala gradivo, ki ga je pripravila strokovna služba. Skupno z dopolnitvami določil pravilnika so strokovne službe pripravile tudi sistemizacijo. Predlogi proizvodnih enot in sektorjev so bili skoraj v celoti vneseni v čistopis sistemizacije, ki je bila predložena DS podjetja.

Glede na odziv članov kolektiva na te spremembe lahko ugotovimo dvoje:

1. Čeprav ni šlo za povsem nov pravilnik, so sklicali posvete o njem zelo kmalu, kar je vplivalo na obveščenost kolektiva. Obratni delavski sveti so celo menili, da je bil rok za obravnavo prekratek.
2. K obravnavam določil pravilnika so priključili tudi sistemizacijo za leto 1970. Zaradi tega so na razpravah največ govorili o vprašanjih vrednotenja in prevrednotenja posameznih delovnih mest, manj pa o določilih pravilnika o delitvi.

Mnogo pripomb je bilo na razvrstitev posameznih delovnih mest, pri čemer so obratni sveti, vodstva in posamezniki predlagali primerjave delovnih mest in spremembe. Ob primerjavah (vsakega z vsakim) strokovna služba ni mogla odpraviti nekaj izrazitih napak. Zato sistemizacija, taka kot so jo predlagali delavskemu svetu podjetja, še zdaleč ni reševala vseh predlaganih sprememb. Opaziti je bilo tudi, da so število zaposlenih glede na plan znatno presegli. Obračun osebnih dohodkov v mesecu februarju je kljub posebni pozornosti, ki so jo posvetili delavcem najnižjih kategorij, povzročil nekaj problemov.

Delavci v montaži avtomobilov, ki so jih do februarskega obračuna nagrajevali brez vpliva korekcijskega faktorja podjetja, so bili, ne da bi jih kdo o tem seznanil, vključeni v obračun po točkah. Po prejemu bruto obračunskih listkov so delavci ustavili delo in terjali ustrezna pojasnila. Ob analiziranju osebnih dohodkov v tem obratu so ugotovili, da so popravki osnov nujni. Glede na poprečno preseganje norm po Renaultovih normativih so delavci v montaži avtomobilov znatno nižje od poprečnih dosegov norm v ostalih obratih podjetja. Le-teh ne kaže spreminjati v prid večjim presegom.

Pri obračunu v februarju, ko je bil osebni dohodek obračunan le za 168 delovnih ur, je osebni dohodek delavcev na delovnih mestih, kjer ni potrebna kvalifikacija, bil blizu minimalnim osebnim dohodkom. To je bilo na primer v plansko-terminski službi. Vodstvo je skupno s strokovno službo ugotovilo, da so bile razvrstitve glede na kvalifikacijsko strukturo ustrezne.

Številni predlogi za popravek funkcionalnih stopenj so usmerjali razprave drugam. Zaradi tega so dali samoupravni organi generalnemu direktorju pooblastilo, da vodi posebej razpravo o usklajevanju delovnih mest v funkcionalnih stopnjah. Da bi obvarovali vrednost točke, se je UO odločil za nespremenjeno stanje tako, da le-to predstavlja sistemizacijo za leto 1970. Vsak posamični primer pa bo UO obravnaval na svojih sejah.

Sekretariat sprejema naslednja stališča:

1. Spremembe o delitvi, ki pomenijo napredek v sistemu nagrajevanja, so pozitivne. Vsaka sprememba, ki vpliva na prerazporeditev sredstev in menja razmerja med kategorijami delavcev n. pr.: zajezitev fluktuacije, povečanje produktivnosti itd., vplivajo ugodno na razpoloženje kolektiva.
2. Kratek rok, ki je bil na razpolago za obravnavo gradiva, je vseeno omogočil popolno vključitev vseh družbeno-političnih dejavnikov, kar je vplivalo na obveščenost kolektiva.
3. Ob sistemizaciji za leto 1970 je prišlo večkrat do izraza načelo primerjanja (vsak z vsakim). Tako stanje je pri vrednotenju delovnih mest vodilo v poenostavljanje in deformacijo. Sklepi UO o ohranitvi stanja znotraj funkcionalnih stopenj so bili zato povsem na mestu.

Sekretariat organizacije TZ Litostroj

OB PRVEM MAJU
MEDNARODNEM PRAZNIKU DELA
ŽELIMO DELOVNEMU KOLEKTIVU
TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ
MNOGO DELOVNIH USPEHOV,
MEDSEBOJNEGA RAZUMEVANJA
IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA

DELAVSKI SVET PODJETJA
UPRAVNI ODBOR IN UPRAVA PODJETJA
SEKRETARIAT ZK
SINDIKALNA ORGANIZACIJA
TOVARNIŠKA KONFERENCA ZMS
OBRATNA AMBULANTA
IN UREDNIŠKI ODBOR ČASOPISA

****

Zlatoličje naš uspeh

Te dni je bila končana revizija ali »SD-I« kot smo jo v času graditve imenovali. Generalna revizija pred potekom garancijskega roka je pokazala, da oprema nima večjih pomanjkljivosti in bo tako elektrarna lahko še dolgo služila svojemu namenu.

Prva turbina je do pregleda obratovala skupno okrog 8500 ur, druga pa ca. 2000 ur manj. Delo, ki sta ga opravili, brez dvoma pomeni tolikšen prispevek našemu gospodarstvu, da so njuni graditelji nanj lahko upravičeno ponosni in v celoti zadovoljni.

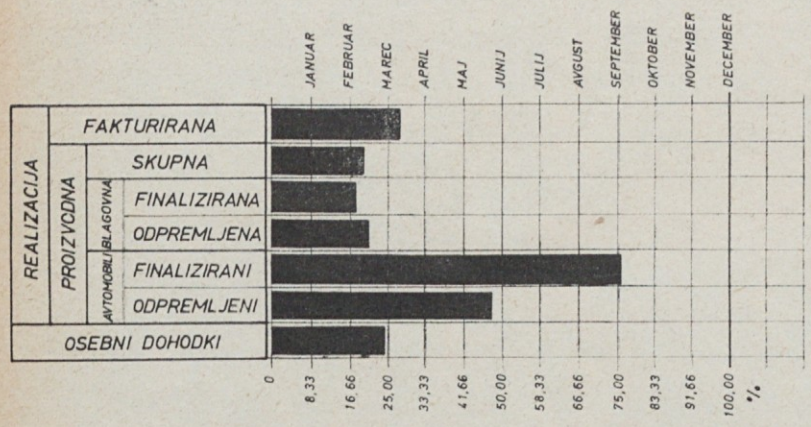
Oprema, ki smo jo izdelali v Litostroju, je bila pod nadzorstvom sicer vedno mladostnega »starega mačka« Tòneta Čarmana in strokovnjaka za gonilnike Fredija Kelnerja še posebej skrbno pregledana. Razen manjših popravil predvsem na delih, ki so podvrženi redni obrabi, pregled ni zahteval nobenih večjih dopolnil ali sprememb.

Veseli smo tega in upravičeno pričakujemo, da bosta turbini tudi po izteku garancijskega roka obratovali v redu in brez zastojev.

ETO

Naš barometer

Januar, februar in marec so za nami. Z njimi pa je za nami tudi prva četrtina poslovnega leta. Zato bomo na našem barometru ugotavljali položaj črnih stolpičev nasproti pokončni črti »25,00 % — marec«. Beli prostor levo od nje predstavlja naše neizpolnjene obveze, medtem ko črni stolpiči, ki črto presegajo, prikazujejo dobre rezultate našega dela. Poglejmo!

Kaj vidimo na barometru? Kdor ima v spominu stanje na barometru za februar in ga primerja sedaj z marčevim, bo opazil, da imajo stolpiči skoraj enak medsebojni položaj: avtomobili izrazito prednjačijo, medtem ko fakturiranje in izplačevanje osebnih dohodkov poteka normalno, ostala proizvodnja pa nekoliko zaostaja. To je splošni vtis. Natančnejši vremenar pa bi le ugotovil rahlo izboljšanje. Predvsem fakturirana realizacija se je občutno popravila po statičnem in dinamičnem planu. Ta dvig je vsekakor posledica dobre vožnje avtomobilov, kar je razumljivo, saj sta pomlad in poletje pred nami. Ekonomisti pa pravijo temu le sezonski vpliv. Želimo le, da bi ta sezona dolgo trajala! Mi pa bomo našo pozornost usmerili na ostalo proizvodnjo, kjer so rezultati nekoliko slabši. Še prej pa poglejmo številčne odčitke iz barometra:

	%	%
Finančna realizacija		
— fakturirana	115,39 *	26,49 *
Blagovna proizvodnja		
— skupna	98,08	20,17
— finalizirana	94,54	18,39
— odpremljena	110,03 *	21,35
— avtomobili-finalizirani	280,63 *	77,17 *
— avtomobili-odpremljeni	177,81 *	48,90 *
Osebni dohodki		
— izplačani	102,51	25,25

Prvi številčni stolpec prikazuje odstotkovno izpolnitev tromesečnih kumulativnih dinamičnih planov, zadnji stolpec pa prikazuje tromesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Zadovoljive rezultate smo obeležili z zvezdicami. Med slabše rezultate uvrščamo le skupno proizvodnjo in finalizirano blagovno proizvodnjo. Ta sodba je po treh mesecih lahko še preuranjena in krivična, saj konec koncev izpolnjevanje dinamičnih planov (prvi številčni stolpec) ni tako slabo. Bolj kritični moramo biti do izpolnjevanja in kontrole celoletnega plana (zadnji stolpec). Ti odstotki so zelo dragoceni. Vsak od njih predstavlja za podjetje npr. pri finalni blagovni proizvodnji 135 ton končnih proizvodov! Zato ni čudno, da odstotke računamo celo na dve decimalni mesti.

In kako so se odrezale naše proizvodne enote? Vemo, da vsaka po svoje doprinaša k skupnim rezultatom, zato jih težko primerjamo med seboj. Sicer pa nam ne gre toliko za primerjavo, temveč za iskanje »šibkih točk«, kjer je potrebna pomoč in ukrepanje. Kot običajno smo tudi tokrat izbrali skupno proizvodnjo za ta naš kritični pregled. Poglejmo:

	%	%
Cementarne	122,76 *	13,32
Talni transport	192,60 *	7,40
Žerjavi, reduktorji	106,55 *	22,85
Turbine	54,48	10,20
Črpalke	66,21	18,10
Diesel-motorji	82,64	23,41
Strojni deli	128,86 *	19,51
Stiskalnice	71,20	25,92 *
Orodje	177,69*	46,20 *
PE FI — skupno	90,92	16,03
PE MO	114,43 *	23,88
PE PK	88,82	23,44
PE VET	124,27 *	32,86 *
Podjetje — skupno	98,08	20,17

Tudi v tem pregledu predstavlja prvi stolpec odstotkovno izpolnitev tromesečnih kumulativnih dinamičnih planov, zadnji pa tromesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Zadovoljive rezultate smo označili z zvezdicami, ki imajo le ta namen, da dobre rezultate lažje najdemo. Kljub temu, da rezultat ni zadovoljiv, saj znaša le 20,17 % namesto 25,00 %, pa na splošno le ugotavljamo postopno izboljšanje. V ta namen napravimo za isti kazalec (t. j. skupno proizvodnjo) odstotkovni pregled po proizvodnih enotah za prve tri mesece in tako potrdimo našo trditev. Poglejmo:

	januar	februar	marec	skupno
PE FI	3,90	5,22	6,91	16,03
PE MO	8,13	7,69	8,06	23,88
PE PK	7,73	7,08	8,63	23,44
PE VET	10,52	11,08	11,26	32,86
Podjetje	6,01	6,44	7,72	20,17

Naša trditev drži predvsem za PE FI in podjetje, kar je glavno in pomembno. Tak trend pa bo nujen tudi v naslednjih mesecih, dokler ne bo doseženo »zadovoljivo stanje«. Seveda se morata PE MO in PE PK kot polfinalista in dobavitelja odlitkov, odkovkov in varjencev še naprej izkazovati z dobrimi in pravočasnimi dobavami. V nasprotnem primeru je PE FI, kakor tudi celotno podjetje postavljeno pred neizprosno resnico: brez moke ni kruha brez odlitkov, odkovkov in zvarjencev pa ne končnih proizvodov. PE VET je v gornjem pregledu neposredno vključena le s proizvodnjo kisika, posredno pa s pomembno nalogo — vzdrževanjem in popravili strojev in naprav. Seveda lahko tudi druge službe mnogo pripomorejo k boljšim rezultatom.

Zato nestrpno pričakujemo, kako bo konec aprila. **N. V.**

Konstrukter Ludvik Šarf prejema red dela z zlatim vencem

Priznanja za delo

Na seji delavskega sveta, ki je bila 6. 4. 1970, so podelili odlikovanja za sodelovanje pri izgradnji HE Rama naslednjim članom našega kolektiva:

STANETU KAMINU, brusilcu — medaljo dela. Odlikovanje je dobil za posebno prizadevno in uspešno delo pri brušenju hidravličnih oblik na gonilnikih za HE Ramo. To priznanje je dobil tudi kot dolgoletni sodelavec, saj je v podjetju zaposlen že od leta 1955.

SILVANU ŠTOKLJU, inž. strojništva — red dela s srebrnim vencem. Odlikovanje je dobil za izredne uspehe pri vodstvu gradbišča HE Rama.

LUDVIKU ŠARFU, konstrukterju — red dela z zlatim vencem. Odlikovanje je dobil za uspehe pri konstruiranju turbin za HE Rama, ki po zmogljivosti sodijo v vrh obratujočih evropskih turbin pa tudi za vsestransko uspešno dvajsetletno delo v podjetju.

Nato je inž. Zvone Volfand povedal nekaj besed o podeljevanju nagrad in odlikovanj v našem podjetju.

Odlikovanja in pohvale prav gotovo predstavljajo med drugim merilo za uspehe podjetja. V delovni vnemi večkrat pozabljamo, ali pa ne vidimo uspehov najbolj zaslužnih članov kolektiva. V Litostroju smo od leta 1960 podelili 60 redov dela, 40 medalj in 524 pohval. V zadnjem času na te podatke žal vse prepogosto pozabljamo. Vsa ta odlikovanja so podeljena za posebne zasluge in uspehe na najrazličnejših toriščih našega dela. V zadnjem času podeljujemo odlikovanja za posebne uspehe pri delu na objektih, ki jih Litostroj gradi, to velja predvsem za elektrarne. To je toliko bolj razumljivo, saj je vsaka naslednja elektrarna večja, močnejša, bližja dosežkom evropske in svetovne kvalitete, zgrajena pod vedno zahtevnejšimi pogoji itd.

Prepričani pa smo, da je poleg tistih, ki so neposredno sodelovali pri teh uspehih še mnogo delavcev, ki so pripomogli k tem uspehom, čeprav niso neposredno sodelovali pri gradnji, montaži ali projektiranju največjih objektov naše proizvodnje. Prav bi bilo, da bi poiskali tudi le-te in jim zagotovili ustrezno družbeno priznanje.

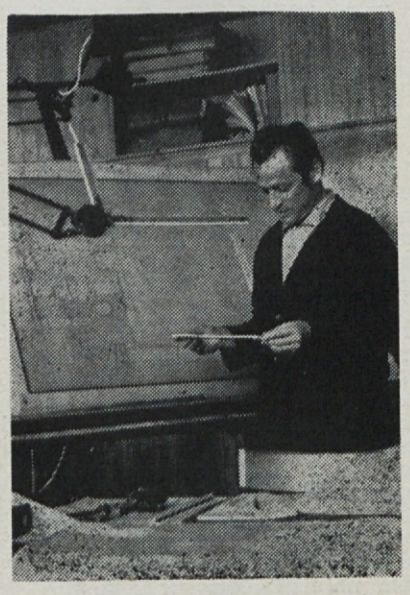
Smo v jubilejnem letu samoupravljanja in mnogo naših sodelavcev je z izrednimi uspehi na lastnem delovnem področju veliko prispevalo za razvoj in pravil-

Stane Kamin, brusilec je prejel medaljo dela

no pot samoupravljanja v našem podjetju. Sedaj je pravi čas, da s temeljito analizo ocenimo naše sodelavce in najboljšim priznamo zasluge.

Komisija za dodelitev nagrad in priznanj je v času tega sklica trikrat razpravljala o odlikovanjih in pohvalah. V tem času so tudi svečano izročili odlikovanja za uspehe pri gradnji HE Srednja Drava in HE Tikveš. Sedem članov delovnega kolektiva Litostroj je prejelo red dela s srebrnim vencem, 11 članov je prejelo medalje dela, 58 Litostrojčanom pa je podelil pohvale.

Silvan Štokelj, inž. strojništva, je bil nagrajen z redom dela s srebrnim vencem

Metoda AODM preživela?

Da bi člane kolektiva bolj podrobno seznanili s spremembami in dopolnitvami pravilnika o delitvi dohodka, osebnih dohodkov in drugih prejemkov, bomo skušali v nekaj kratkih prispevkih pojasniti bistvo posameznih elementov osebnega dohodka.

Že ob uvedbi analitične ocene delovnih mest (AODM) v letu 1966 smo videli, da so nekatera delovna mesta previsoko ocenjena glede na strokovnost, odgovornost in napore. Imeli smo znatno večje število delovnih mest, kot delavcev z ustrezno kvalifikacijo. Prav zaradi velikega števila takih primerov nismo upoštevali določil pravilnika, po katerih bi bil delavec s tako imenovano osebno oceno nižje ovrednoten kot bi bil glede na oceno delovnega mesta. Poleg tega ni bilo pogojev za pridobitev ustreznih kvalifikacij, zlasti še za visoko kvalificirane delavce, potem ko smo po ukinitvi okrajev izgubili verifikacijo za take tečaje pri našem izobraževalnem centru.

AODM je rezultat ocenitve po zahtevkih za strokovnost, odgovornost in napore in je s skupnim številom točk izražena v analitski stopnji (AS). Mnogi še vedno enačijo AS s tarifnim razredom. To je videti v pritožbah in pripombah na temelju primerjav z drugimi delovnimi mesti. Strokovna služba je skušala spremembe ocenitve delovnih mest ohraniti v mejah obstoječe metodologije.

Z letošnjimi spremembami in dopolnitvami pravilnika o delitvi, nihče naj bi ne bil na slabšem, smo pri delovnih mestih z najnižjo strokovnostjo zanemarili metodo AODM. Najnižja možna ocenitev naj bo 150 točk, kar predstavlja VII. AS, vsa delovna mesta z ocenami do XIII. AS so bila za dve AS prevrednotena,

Oglejmo si primer ocenitve delovnega mesta snažilca-ke, kot je veljala v letu 1969:

A_1	A_2	B_1	Točk	AS
I. 4	II. 16	III. 11	31	3

dobimo VII. AS.

Takšna naj bi bila, če bi to delovno mesto ocenjevali tako, da

A_1	A_2	B_1	Točk	AS
II. 5	IV. 50	III. 11	66	7

Razvidno je, da bi morali prevrednotiti zahtevek za izobrazbo — A_1 in zahtevati za to delovno mesto popolno osemletno šolanje, zahtevek za strokovno prakso A_2 pa popraviti za dve stopnji tako, da bi zahtevali strokovno prakso do enega leta.

Lahko bi vzeli za primer tudi druga delovna mesta, ki so ocenjena z višjimi zahtevki. Videti je, da se bomo morali odločiti za korekture v metodi AODM, kolikor bomo vztrajali pri tem sistemu, ki ga očitno presegamo z dodatnimi oblikami, kot so n. pr. funkcionalne in stimulativne stopnje. **V. K.**

Sodelovanje Litostroj - Renault

NA PRAVKAR KONČANEM AVTOMOBILSKEM SALONU V BEOGRADU SMO LAHKO NA RAZSTAVNEM PROSTORU LITOSTROJ-RENAULT OBČUDOVALI NAJMLAJŠEGA ČLANA RENAULTOVE DRUŽINE AVTOMOBILOV: R 12. OGLEJMO SI NEKOLIKO PODROBNEJE TA AVTOMOBIL.

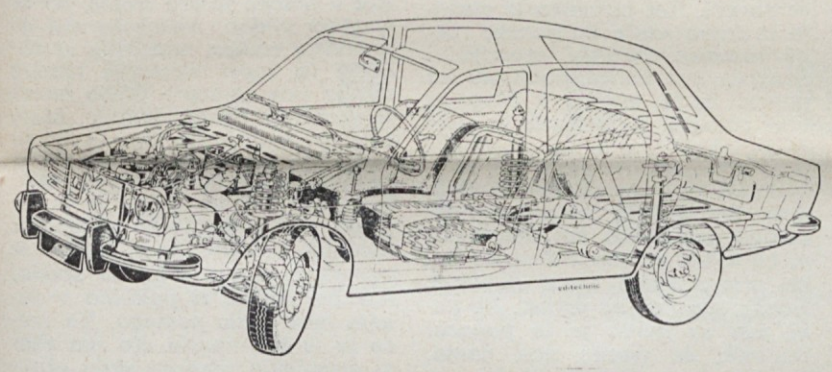
KAROSERIJA je nekoliko nenavadne oblike za limuzino s 4/5 sedeži. Pokrov motorja je močno nagnjen naprej, zelo dolg in širok in ima izrazit prehod v vetrobransko steklo. Streha se v smeri nazaj dviga in ima na zadnjem koncu vtisnjeno neobičajno stopnico, ki je pri takih vozilih res nismo vajeni. Zadnje okno zvarjena v en kos razen prednjih blatnikov in pokrovov ter vrat.

Velike zastekljene površine dajejo dober pregled z vseh sedežev in olajšajo vožnjo predvsem v mestnem prometu.

Karoserija je petkratno zaščitena: prvič je pločevina pasivirana proti koroziji, sledita dva temeljna laka in končno dva pokrivna.

Novinec R-12

R-12 v prerezu

polagoma prehaja v pokrov prtljažnika, ki se zdi od zunaj majhen za to dolžino avtomobila. Karoserija je bila tako oblikovana ne le da bi dobili več prostora na zadnjih sedežih in v prtljažniku, temveč tudi zaradi boljšega obnašanja vozila pri velikih hitrostih. Splošne oblike so zelo poenostavljene, ob strani je po dolžini le ena stopnica v pločevinastih delih, sicer pa je vozilo brez okrasnih letev. Za svojo kategorijo (1300 ccm) je karoserija precej dolga (4,34 m).

Konstrukcija karoserije je samonosna. Pod karoserije je močno ojačen in oblikovan, da lahko nosi blok prednjega pogona in zadnjo premo ter nudi veliko prostora za noge. Vsa karoserija je S tem je proizvajalec želel doseči zadostno trpežnost lakiranih površin proti zunanjim vplivom (večina vozil v svetu ni v garažah).

Armaturna plošča ima okrogle instrumente in vsa potrebna stikala prijetno in dosegljivo razporejena. Izdelana je iz mehkih plastičnih materialov, ki naj bi ublažili udarce. Pod armaturno ploščo je sedaj že običajna polica po vsej širini vozila za odlaganje najrazličnejših predmetov.

SEDEŽI: zadaj klop za tri osebe, spredaj so na voljo bodisi klop, bodisi ločena sedeža. Premikanje sprednjih sedežev je na kroglicah, imajo pa še eno posebnost: ob premikanju naprej so sedeži vedno višji, tako da imajo osebe manjše rasti boljši pregled. Sedeži so oblikovani po telesu in podloženi s poliuretansko peno tako, da se dobro prilegajo. Tapecirani so lahko s sintetičnim blagom ali umetnim usnjem. Oba imata zadostno razteznost zaradi komforta.

VRATA: R 12 ima štiri vrata, na vseh se stekla pogrezajo (na zadnjih le deloma). Tudi prednja vrata imajo le eno steklo po vsej zastekleni površini.

PRTLJAŽNIK ima ravne stranice in pod tako, da se ga lahko dobro izkoristi za prtljago. Rezervno kolo je ob desni strani pritrjeno v pokončnem položaju tako, da ga lahko uporabimo ne da bi morali popreje razložiti vso prtljago.

ZRAČENJE je podobno tistemu pri R 16 in R 6 in je zelo učinkovito. Svež zrak vstopa po vsej širini pokrova motorja pod vetrobranskim steklom in ga je možno uravnavati z ročico, ki v položaju maksimuma sproži dodatni ventilator. Zrak izstopa skozi rege v zadnjem delu karoserije, v coni podpritiska, kar pojača zračenje.

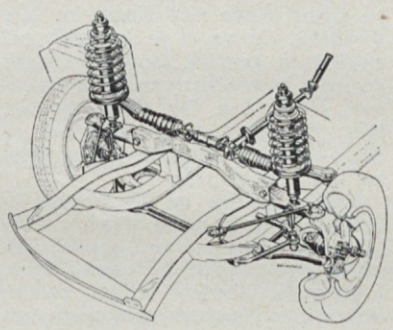
KURJAVA je vgrajena v sistem zračenja, grelec ima temperaturo 80° in je velike zmogljivosti. S posebno konstrukcijo grelca je doseženo, da je zrak pri tleh bolj segret kot pod streho, kar je za dobro počutje potnikov velike važnosti.

ELEKTRIČNA OPREMA je 12-voltna. Žarometi so štirikotni z možnostjo reguliranja po višini. Brisalci imajo dve hitrosti, vozilo ima dvostopenjski zvočni signal.

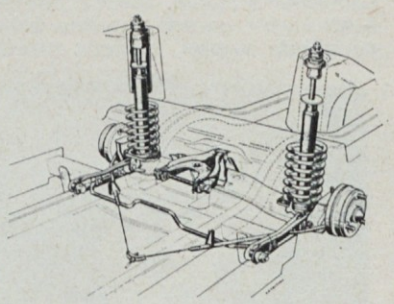
POGON je na sprednja kolesa, motor je pred sprednjo premo. Motor je 1300 ccm in je razvit iz nekdanjega R 8 (956 ccm). Je štiritaktni, ročična gred je na petih ležajih.

SKLOPKA je enoploščna, suha.

MENJALNIK je verzija menjalnika R 16. Ima štiri sinhronizirane hitrosti naprej in eno nazaj. Pogon na prednja kolesa je preko homokinetičnih zglobov.

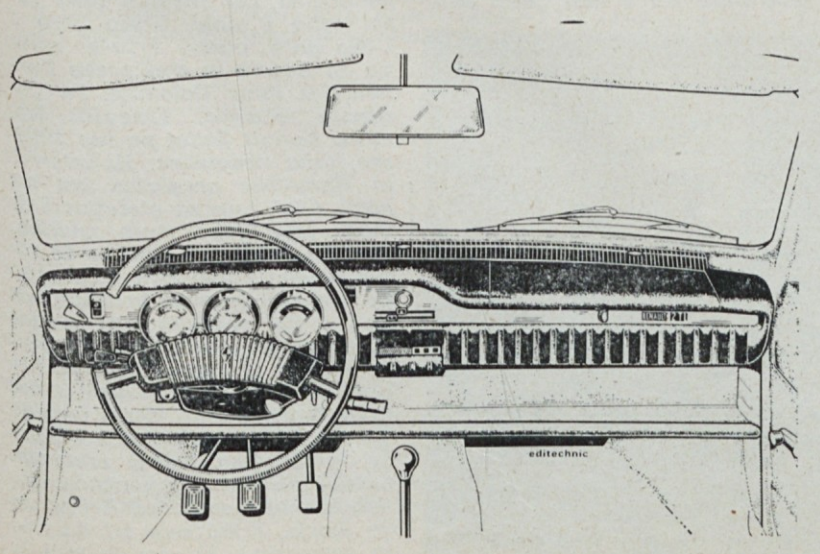
Prednja prema

Zadnja prema

KRMILO deluje preko zobne letve, kar je sedaj že klasična izvedba pri RENAULT-u.

ZAVORE so spredaj kolutne, zadaj bobnaste. Posebna priprava uravnava pritisk v zadnjih zavorah v odvisnosti od obremenitve vozila in preprečuje blokiranje zavor. Ročna zavora deluje na zadnji premi.

Armaturna plošča

Kako bomo letovali

Naše podjetje bo v letošnji sezoni svojim članom in njihovim ožjim svojcem nudilo možnost letovanja v naših počitniških domovih in to:

— v Fiesi	od 15. VI. do 10. IX. 1970
— v Moščenički Dragi	od 15. VI. do 15. IX. 1970
— na Sorici	skozi vse leto

Samoupravni organi našega kolektiva so na predlog KS in sindikata določili cene penzionov za sezono 1970, ki so enake cenam iz preteklega leta in sicer:

1. V Fiesi in na Sorici:

a) člani kolektiva, naši upokojenci, njihovi zakonci in otroci — nezaposleni	15,00 din
b) zakonci članov kolektiva in naših upokojencev — zaposleni ali upokojeni	20,00 din
c) drugi gostje — člani množičnih org. Jugoslavije	27,00 din
d) vsi drugi gostje	34,00 din

V vikend hišicah je penzion nižji za 2,00 din.

2. V Moščenički Dragi:

	Kategorija gostov — kot prej			
	a	b	c	d
Soba št. 1	23,00	25,00	30,00	40,00
Soba št. 2	21,00	23,00	28,00	36,00
Soba št. 3	22,00	24,00	29,00	38,00
Soba št. 4	20,00	22,00	27,00	34,00
Vikend hišice	14,00	19,00	25,00	30,00

Iz cenika je razvidno, da so cene penzionov zelo nizke in da so naši počitniški domovi dostopni tudi delavcem z nižjimi osebnimi dohodki.

Jasno pa je, da določene cene niso ekonomske in je zaradi tega DSP sprejel sklep, da bo razliko do stroškovne cene pokrilo podjetje.

Da bi bili člani podjetja in njihovi ožji svojci podrobneje seznanjeni s popusti v domovih, in nekaterimi drugimi določili in redom, ki naj vlada v domovih, objavljamo nekaj navodil:

1. Otrokom do 10 let starosti se pri zmanjšanem obroku hrane zniža penzion za 20 %.
2. Za otroke, ki ne potrebujejo svojega ležišča, se pri zmanjšanem obroku hrane cena penziona zniža za 40 %.
3. Ugodnost letovanja pod točko a) in b) je omejena za vse uživalce na skupno 10 dni v letu, ne oziraje se na kraj letovanja.
4. Uživalcem pod točko a) in b) se za ves čas letovanja nad 10 dni poveča cena penziona za 5,00 din dnevno na osebo.
5. Vsak interesent mora najkasneje 7 dni pred nastopom letovanja plačati celoten znesek penzionskih uslug. Če interesent ne plača do določenega roka, se prijavo razveljavi.
6. Z vplačilom se prijava šteje kot dokončna, nepreklicna in obvezna za obe strani.
7. Kdor predvidenega letovanja ne izkoristi in ga vsaj 5 dni pred nastopom ne odjavi na referatu za počitniške domove, tel. 265, prejme samo 50 % vplačanega zneska. (Upoštevajo se izjeme zaradi višje sile: smrt, bolezen, nujno delo itd.)
8. Pri razporejanju interesentov v počitniške domove in delitvi sob veljajo določila, ki jih je sprejel odbor sindikalne podružnice našega podjetja.

Prednost pri razporeditvi imajo prijavljenci:

1. ki niso uživali regresnih cen v domu v Fiesi v zadnjih dveh in v domu v Moščenički Dragi v zadnjih šestih letih;
2. ki delajo na zdravstveno ogroženih delovnih mestih;
3. ki imajo kolektivni dopust;
4. ki imajo šoloobvezne otroke.

9. Želje glede časa in kraja letovanja bomo upoštevali v okviru možnosti. V primeru prevelikega števila prijavljencev pa velja prioritetni red, objavljen v 8. točki teh navodil.
10. Razporejanje interesentov po domovih in sobah bomo opravili po 10. maju, zato bodo imele vse prijave, prispele do 10. maja, enako veljavnost. Prijave, ki bodo dospele po 10. maju, bomo upoštevali le, če bo v domovih še prostor.
11. V primeru prevelikega števila prijavljencev za letovanje v počitniških domovih ob morju, zlasti sredi glavne sezone, bo letovanje trajalo 7 dni.
12. Za prevoz v domove in nazaj skrbi vsak sam.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Tehnične karakteristike so podane v posebni razpredelnici.

Glede na to, da je proizvodni program vozil v naši tovarni ozko vezan s proizvodnim programom RENAULT-a, lahko pričakujemo, da bomo tudi R 12 kmalu srečavali na naših cestah.

RENAULT 12 — TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

MOTOR	
Premer valjev × hod batov	73 × 77 mm
Prostornina	1.289 ccm
Kompresijsko razmerje	8,5 : 1
Največja moč	
60 KM SAE pri 5.250 vrt/min	
54 KM DIN pri 5.250 vrt/min	
Največji navor	
9,7 kpm SAE pri 3.000 vrt/min	
9,6 kpm DIN pri 3.000 vrt/min	
Uplinjač	
SOLEX 32 EISA z ročnim starterjem	
Svečke	AC 43 F
Zavore	
spredaj kolutne — premera	228 mm
zavorna površina	1.032 ccm
zadaj bobnaste — premera	180 mm
zavorna površina	452 ccm
Električna oprema	
napetost	12 V
dinamo	22 A
akumulator	40 Ah
Pnevmatike	
dimenzija	145 × 330
pritisk spredaj	1,5 atm
pritisk zadaj	1,7 atm
Kapacitete	
rezervoar goriva	50 litrov
olje v motorju	3 litre
olje v diferencialu in menjalniku	1,64 litra
hladilna tek.	5 litrov
Vzdrževanje	
nobenega mazanja, menjava olja na 5.000 km	
menjava olja v menjalniku na 10.000 km	
Največja hitrost nad 140 km/h	
Teže	
prazen (poln rezervoar)	880 kg
obremenjen max.	1.280 kg
Dimenzije	
dolžina 4,34 m,	
višina 1,434/1,341 m	
širina 1,636 m	

Ob Kolpi na Notranjski Snežnik

ZA PRVOMAJSKO ŠTEVILKO NAŠEGA ČASOPISA SMO POVZELI IZ KNJIGE FRANCETA AVČINA »KJER TIŠINA ŠEPETA« DEL ČUDOVITEGA ZAPISA O VZPONU NA NOTRANJSKI SNEŽNIK.
TO BRANJE NAJ BO NAMENJENO PREDVSEM TISTIM, KI JIM IZ KAKRŠNEGA KOLI VZROKA NE BO MOGOČE NA PRVOMAJSKI IZLET.

Dva koščka slovenske zemlje sta me mikala od nekdaj: njena najjužnejša meja, dolina Kolpe, in pa najvišja vzpetina našega Krasa, Notranjski Snežnik (1796 m) Ko sem še kot dijak kolesaril k morju, me je mikal in vabil visoki stožec Snežnika. Toda pod njim so čepeli Lahi. Da bi bilo z nekaj zavojčki »vardar«

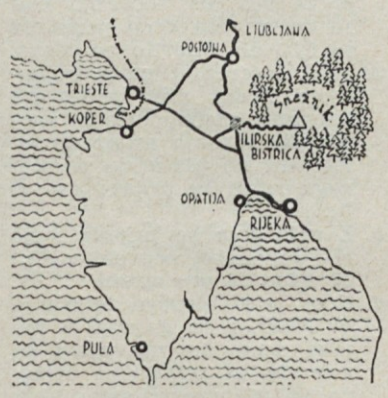
šlo tudi prej, sem zvedel šele sedaj. In ko sem ob vrnitvi z morja trudoma lezel v tisti divji klanec s Fare proti Kočevju, me je mikal drug stožec z grajskimi razvalinami na vrhu: Kostel. Za njim zavije zelena Kolpa v ozko reber, oblečeno v strm gozd. Bele stene se pno iznad njega, prave stene, podprte s silnimi stebri, prekrižanimi s policami, da ti kar po planinah zadiši. Tam se je zame začenjala skrivnost. Priti je morala vojna, da se mi je odkrila, priti je moralo partizanstvo, da sem lahko s Snežnika pregledal in spoznal vsa nebesa pod Triglavom.

Prečudovito je romanje ob Kolpi do Starega trga tja do Osilnice in še naprej ob Čabranki. Strašnó smo bili Slovenci zanemarili ta po božje lepi koščck naše zemlje in prav po krivici. Zlepa ne poznam lepše soteske in lepše vode, kot je Kolpa. Nikoli še nisem videl bolj triumfalnega prihoda pomladi kot ob Kolpi, ko mi je bilo vendar enkrat dano zasledovati vse njene premene od prvega popja do nežnega cvetja marelic, do bohotnega zelenja mladega bukovja. Nič kolikokrat sem prehodil vso dolino, pa mi je nikdar ni bilo dovolj. Ne moreš se nagledati čudovito zelenih vodá, prozornih kot steklo, da vidiš vsako ribo, vsak kamenček na dnu, posutem tukaj z izpranim peskom, tam spet tlakovanem s skalnimi ploščami, tu širokem in gladkem, tam spet stisnjenem med pregrade lehnjaka, da ob suši malodane preskočiš modro globino reke. Ob prostem času, po napornem duševnem delu, smo posedali po jezovih, stikali po mlinih, sanjarili. Ko je kazalo na hajke, smo prenašali h Kolpi s kočevske strani silne nahrbtnike, polne vse vrste znanstvene literature, dokumentov in referatov, ki za vse na svetu niso smeli priti okupatorju v roke. Tako pa nihče ni vedel, da se v Volčjih stenah nad Bilpo krijejo celi sodi takega blaga. Če je bilo vroče na Kranjskem, hajdi na Hrvaško. Če je zasmrdelo v Gorskem Kotaru, znanstveni inštitut lepo nazaj na Kočevsko. Imeniten teren za manevriranje je kolpska soteska, in Lahi niso ondi nikoli nikogar ujeli.

Kopati smo se začeli že 29. januarja, tako je bilo toplo to zimo. Ob nedeljah pa smo plesali, da nikoli tega. Do kolen bi si bil včasih skoraj obrusil noge. Da, dekleta ob Kolpi! Vse tiste Katice, Pepice, Micike, Olgice, Ljubice, Lenčike, Stankice, le kje so se vzele? Hajke so bile majhna nevarnost nasproti njim. Vsa moja tovarišija pesnikov, učenjakov, juristov, muzikov in slikarjev iz nekdanje razvpite baze 23 (vulgo in čisto po krivici tudi »Kripelbaza« imenovane) vam bo to rada priznala. Ko so si nas dokončno razdelile, smo kar pobegnili v roške hoste, stran od skušnjavk. Bistre so, naravne, mlade in vroče, okusno oblečene in začuda čedne, plesalke pa nič kakšne. Kdor ne verjame, naj kar stopi tja v Bilpo na Kranjskem, ali h Goršetom na Hrvaško! Razlike med enim in drugim bregom ni posebne.

Pa tista posebna kostelska govorica, svojevrsten prehod med slovenščino in hrvaščino z ostanki iz uskoških časov ali kaj. Čudne besede, nenavadni poudarki. Res bi si naj kak slavist vzel časa, preden steče ob Kolpi cesta in z njo civilizacija, ki se že napovedujeta. Snovi si dobi za lepo disertacijo.

Ko sva s pesnikom Udovičem prvič romala proti Notranjski, je bila velika pomlad. Tam nad Završjem so bili vsi travniki beli od samih narcis. Pa smo mislili, da rastejo le na Golici. Tam gori je svet natanko kot na Gorjušah. Ko sem si svoje čase truden od šumenja mesta zaželel absolutnega miru, sem pobegnil v gore, na Gorenjsko v Gorjuše, tja nad skrivnostni, mirni Bohinj. In ko sem se zdaj prvič zbudil tu na Gornjem Šehovcu, ko sem bos stopil na rosni travnik, ko sem sédel pod planinski jesen pred leseno bajtico, sem spoznal: da, saj to so druge Gorjuše! Iste jase, isti griči, iste snažne hišice in isto cvetje. V dolini enako smaragdno čista voda, le ime je drugo: Kolpa namesto Save. In če stopiš na visoke travnike, vidiš iste planine nad travniki, polnimi narcis, valujočih v vetru. Kaj je še lepšega, človek?

Čudno je videti partizana z narciso v cevi brzostrelke in s šopkom v rokah. Ni nam še zamrl čut za lepoto, nam »banditom« še najmanj.

Ob Kolpi ste srečavali svojske procesije, nenehoma vrsteče se ob vodi v obe smeri. Z osličkí in peš, z vrečami in oprtniki, otroci in starci, dekleta in žene, le moških nikjer. Klepetanje Čabrank, zategle, otožne pesmi Primork, stari napevi, a nove besede o vojni, o Švabi in Draži, o Titu. V obljubljeno deželo Belo Krajino, naš Kanaan, roma ves ta narod. Pravi svetopisemski časi so se vrnili. Bolelo te je, ko si gledal vse to brezkončno trpljenje. Prav od Bribira, Crikvenice ob morju, iz vsega Gorskega Kotora, od Gerova, iz Čabra, vse hodi po hrano. »Jao, da nije vas Slovenaca, svi bi mi izginuli gladi!« Naša »pasivna« Bela Krajina pa ti je prehranila sebe, nas in vse te ljudi, kakor bi poseben blagoslov legel na njena polja.

Vidiš desetletne otroke. Šibki hrbtički se krive pod težkimi culami. Od morja do Gorjancev in nazaj hodi deca, sama, brez spremstva. Pa je v njih toliko modrosti, da ti je tesno, ko ti otroška usta s trpkim nasmehom govore o požiganju Italijanov, o križanju živih ljudi, o zverinskem ustaškem klanju, o bojih, o Rabu, o gladu. Mladi obrazi, a star in truden je njih pogled. Sto muk so prebili, še preden so dobro pogledali v svet. Daš mu košček koruznega kruha. »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!« Spoznali smo to veliko resnico. Ženske, majhne, a močne kot hrast, noge in boki kot uliti, michelangelovske figure. Zadeni si takole vrečo svojih 50, 60 kilogramov na hrbet in nesi jo eno samo uro! Malokdo vzdrži. Tam ti pa gre starka z njo od Metlike pa do morja. Delala je pri kmetu, sedaj se pa s prigarano hrano vrača počasi, a prožnih korakov in ne jé sama skoraj nič, da ji bo več ostalo, »kako bi nahranila decu i našu vojsku, koja mora da jede pre svih ostalih«.

Odvzel sem breme taki siroti in pomagal za uro, dve. Ni konca hvaležnosti: »Dobri moj, zlati moj . . .« Ponuja ti svoj pičli koruzni kruh in kar pozlatila bi te. Strahotna je kalvarija tega ljudstva, nepopisno njegovo trpljenje. Vsak drug narod bi klonil, le ta ne, le Slovan ne. Navajen je biča, a to pot hoče trpeti zadnjič. Zato prestaja vse, prav vse, tudi smrt. S stoično mirnostjo, z nasmehom so mrli ljudje, da je same morilce pograbil strah. Trpljenje jih je izmodrilo, skovalo, postali so dobri kot zlato. Brezmejno je njih zaupanje v nas in v naše gibanje. Zato mora njim veljati vsa naša skrb, vrniti jim moramo vse nedopovedne žrtve. preskrbeti jim boljši način življenja namesto samega garanja in pehanja, kruha, namesto znoja. Gorje mu, kdor bi hotel to ljudstvo še enkrat ogoljufati za sadove njegovega brezprimernega boja, njegove tople krvi.

Ista slika v malem je bila v Loški dolini: ženske, otroci, vse z vrečami. Gozdovi so bili komaj rahlo zeleni, Snežnik še ves bel. Prišel pa je dež, ves teden je bil v meglah. Ko je bilo moje delo opravljeno, sem se moral vrniti h Kolpi brez zaželenega vrha.

Prišel pa sem v drugo, julija, ko je bilo že polno poletje. Kolpa je bila zelena in topla, da nikoli tega. Škržati so bili vso dolino napolnili s svojim kovinskim žinganjem, kakor bi bil kje ob morju. Silne stene nad Kolpo so bile vabljive, da se ti je bedečih oči sanjalo o svetlih stolpih, drznih policah, o vročih trenutkih iz časov, ki so bili. Na dveh mestih, kjer so stene posebno drzne, v Dolu in nad Ribnikom, sem videl na nebu celo orla.

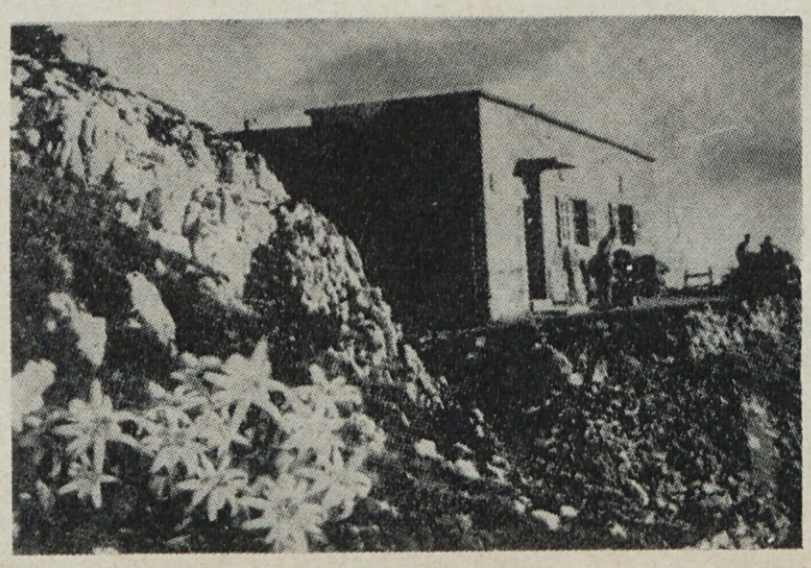
Loška dolina se je kopala v soncu, ko smo se spuščali s Prezida. Nikdar nisem mislil, da more Notranjska biti tako lepa, tako mila. Gozdovi so bili zeleni, bohotni in Snežnik nad njimi ves siv in začudo visok. To pot se nisem dal ukaniti.

Že marsikje sem bil, na marsikaterem vrhu, a takega vtisa, tolikšne svojevrstne sreče ne pomnim. Mogoče zaradi posebnosti časov, zaradi strastne želje po gorski samoti, mogoče zaradi dolgega hrepenenja po planinskem cvetju, po tisti gladki rosni travi, po višinskem zraku, čistem, da bi kar hlastal po njem. Je Snežnik sam po sebi tako čudovit? Vse je bilo en sam omamni opoj.

S starim znancem s triglavskih sten, inženirjem Cvekom, sva se bila Snežniku že dolgo namenila. Tistega dne, 12. julija 1944, sva to izpeljala do konca. Od prelepega snežniškega gradu, glasnika minule slave naših nekdanjih gospodarjev knezov Schönburg — Waldenburških, sva jo s kolesi ubrala po eni od vseh tistih prekrasnih, bolj gozdarskih, kot strateških cest, ki preprezajo gozdove pod Snežnikom na vse strani in v vseh višinah. Jutro je bilo rosno, nebo kot umito, ko sva skozi same jelove gozdove rinila kolesi v breg. S sadističnim zadovoljstvom sva smuknila čez bivšo italijansko mejo. Še malo in zapelješ pred utrdbe v Leskovi dolini. Cel Džarabub je vsa ta mreža samih jarkov, bunkerjev in žice. Protitankovske ovire sredi samega debelega jelkovja. Le kakšne tanke je videla pri nas fantazija laškega soldata! S tako robo imaš preprežen ves Snežnik in ves Javornik: podzemske kaverne, cele električne centralice v njih, sijajne cisterne, skrite, maskirane ceste, pa zopet cele vile, že mali hotelčki za oficirje — naša bodoča otroška okrevališča. Res, velik je moral biti strah. In vse to je padlo brez enega samega strela. Orožje, municija, čelade, kamor se obrneš. Kot paradižniki gledajo iz trave rdeče italijanske ročne bombice. Ostanki imperija . . . Poskrila sva kolesi, poklicala na pomoč karto in brž v breg po prvi pametni poti! Našla sva celo nekakšno markacijo in dobro naju je vodila. Ne vem več, koliko cest sva križala, niti kam drže. Ena je bila kot pravkar izdelana, povaljana kot asfalt. To se bo vozilo po vojni! Prav do Reke prideš skozi same gozdove. Hodila sva bolj na pamet. Na neki jasi se nama je le pokazal Snežnik, še visoko nad nama. Tam sva ga polomila. Zavila sva po nekakšni stezi, ki naju je potem vodila sicer resda navzgor, a v velikem loku okrog vrha, in ko sva končno prilezla iz gozda, sva bila precej severno od najinega cilja. Za tisto stezo sem pozneje zvedel, da je bila tihotapska in da je marsikateri konj po njej romal v zamenjavo za težke lire.

Na eni od travnatih jasic je tovariša kar vrglo: »Murke!« In res, vse polno jih je bilo. Rdečih in dišečih pozdravov iz časov, ko smo še svobodno hodili po naših gorah, iz časov že tako daljnih, da kar niso več bili resnični. Razjokala sva se skoraj: murke, po tolikem času!

Skušava prodirati proti vrhu. Toda bohotno razraščeni klek, bukov in borov je bil res huda ovira. Hodiš kar po vejah, meter od tal, bolj po zraku kot po tleh, se prevračaš, riješ, rineš, kolneš. A vse nič ne pomaga. Puška in nahrbtnik sta v taki gošči stra-

Planinski dom na Snežniku

šanska napota. Povrhu je bil vrag še v cvetju, tako da se je kar kadilo in sva bila vsa rumena od samega borovega cvetnega prahu. Pa sva se le pririnila na skalnat nos, odkoder sva lahko pregledala svoj položaj. Še nekam spodobno sva se spustila v globoko kotanjo. Nad njo sva staknila kraško jamo. Ko velikanski žep sega v bok gore in začudo spominja na durmitorsko Ledeno pečino. Skozi obokan vhod prideš po strmem snegu komaj nekaj metrov od ustja jame do pravcatega jezerca samega ledu. Zelo zanimiv termodinamičen pojav je takale ledena jama. Meja med mrzlim in toplim zrakom je začrtana neverjetno ostro. Kot v ledeno jezero stopiš, ko se spuščaš v dno. Nasrkala sva se imenitne vodice, napolnila si čutarici in zopet zlezla iz tistega mraza ven na toplo. Nebo nama je med tem nekaj skuhalo. Malo više pri malem izvrčku — karta nama je povedala, da sva pri Treh kaličih, kakih dvesto metrov pod vrhom — naju je že pralo. Dež je nosilo po pobočju z močnim vetrom, tako, da te je namakalo pravzaprav od spodaj navzgor in da ti pelerina v takem bore malo pomaga. Na srečo se je brž uneslo. Ko sva skozi grmičevje rdečega slečo dosegla grebenček, da sva lahko pogledala v veliko kotanjo med Malim in Velikim Snežnikom, je bilo vreme že zopet spodobno. Na skalah sem staknil — premislite — prave planike! Razveselilo me je bolj, kakor če bi mi bil podaril cekin! Pohitel sem na Mali Snežnik, z brzostrelko v rokah preiskal ostanke barake v kotanji, in ko je bilo videti, da je tudi više zgoraj zrak čist, sva jo hitro mahnila proti vrhu. Okrog štirih popoldne sva si oba res presrečna iskreno segla v roko na enem najbolj zanimivih vrhuncev, kar jih pomnim.

Kakemu samóplezalcu Snežnik seveda ne bo mnogo pomenil. Toda pravemu alpinistu, človeku s srcem, zlasti pa Slovencu, nudi urica na tem samotarskem kraškem vršacu lahko nekaj nedopovedanega. Vsa slovenska zemlja leži pod teboj in še mnogo več. Prav tja v Bosno sega menda pogled, čez Risnjak vidiš reški zaliv z otoki, kršno Istro z Učko goro, gledaš Tržaški zaliv tja do Benetk in zreš preko Furlanije v same Dolomite. Pa gozdnata Hrušica, Trnovski les, strmi Nanos! Zadaj pa vse Julijske, tako nedosežne. Karavanke in Kamniške pregledaš kot na karti. Glej, tam za plečatim Krimom celo ljuba stara znanka, Šmarna gora! Kaj časa se že nisva videla! Takoj sem našel njeno ponižno dvogrbo hrbtišče, saj sem z nje ničkolikokrat gledal visoki stožec Snežnika. Vse preponižno se ti stiska Krimu za hrbet, kakor bi se sramovala svoje neznatnosti v tako visoki okolici. Vasice v Loški dolini so kot pisane igračke na zeleni preprogi. Spodaj pa vsa brezkončnost samih temnih gozdov od Krima pa do morja. Prvič sem zrl na vso to ogromnost, ki sem jo prej le slutil in vse to je sedaj končno res naše, slovensko!

Preoblikovalni stroji in naprave

Tehnološka revolucija neizprosno trka na vrata zastarelih obratov z nerentabilno proizvodnjo. Neizbežna modernizacija in uvajanje avtomatiziranih procesov preoblikovanja nam nudita sodelovanje.

Procesna tehnologija sodobne proizvodnje čedalje hitreje zamenjuje obdelavo z odrezavanjem z obdelavo s plastično deformacijo ali tako imenovanim preoblikovanjem materialov. Preoblikovalni procesi potrebujejo vedno bolj izpopolnjene preoblikovalne stroje in naprave.

Pred osmimi leti so v Litostroju izdelali in odpremili prve preoblikovalne stroje, ki še vedno v redu obratujejo.

Skromen začetek in nenehno prizadevanje za uveljavljanje te dejavnosti sta navdušila vse sodelujoče. V Litostroju so razvili načrte in izdelali približno 400 strojev, od katerih jih je 80 medsebojno različnih. Te stroje smo odpremili 150 kupcem. Številke nam dokazujejo, da smo v svojih prizadevanjih uspeli in se uvrstili med proizvajalce preoblikovalnih strojev.

Za uspeh se moramo posebno zahvaliti kupcem, ki so nam zaupali naročila. Pozneje so nam s koristnimi nasveti in tehtnimi predlogi tudi pomagali pri nadaljnjem razvoju. Seveda, vedno nismo imeli sreče, niso nam uspele vse naloge in poleg pohval smo dobivali tudi ostre kritike.

Ker smo postavljali vedno skromne plane, je bila tudi realizacija v primeri z drugimi dejavnostmi dokaj skromna. Sedanje zmogljivosti, oziroma plani so krili letno samo 10 % domačih potreb. Za dosego potrebne tehnične ravni in za uvrstitev med tehnološko razvite panoge je potrebno prozvodnjo še bolj dvigniti.

Naraščajoča potreba po preoblikvalni mehanizaciji doma in po svetu, dosežene reference in čedalje večje povpraševanje so porok za večje uveljavljanje na tržišču.

Številčno še vedno šibka projektivno-razvojna skupina za preoblikovalne stroje in tehnologijo preoblikovanja že rešuje naslednje naloge:

— inženiring preoblikovalnih procesov
— razvoj in konstrukcija orodja za preoblikovanje
— razvoj in konstrukcija preoblikovalnih strojev
— avtomatizacija proizvodnih procesov.

V neposredni proizvodnji se je najbolj izkazala montažna grupa, ki je kos zahtevnim nalogam, čeprav dela z neprimerno opremo v neustreznih prostorih.

Povpraševanje po preoblikovalnih strojih in tehnologiji je vsak dan večje. To ni samo rezultat trenutne konjunkture, temveč tiho priznanje našemu razvoju in proizvodnji. Med interesenti je vedno več takih, ki se ne zadovoljujejo samo z nakupom posameznega stroja, temveč želijo kompleksno tehnologijo proizvodnje za določeni proizvod. To pomeni, da se naša dejavnost preusmerja od razvoja in konstrukcije strojev h kompletiranju proizvodnih linij (inženiring).

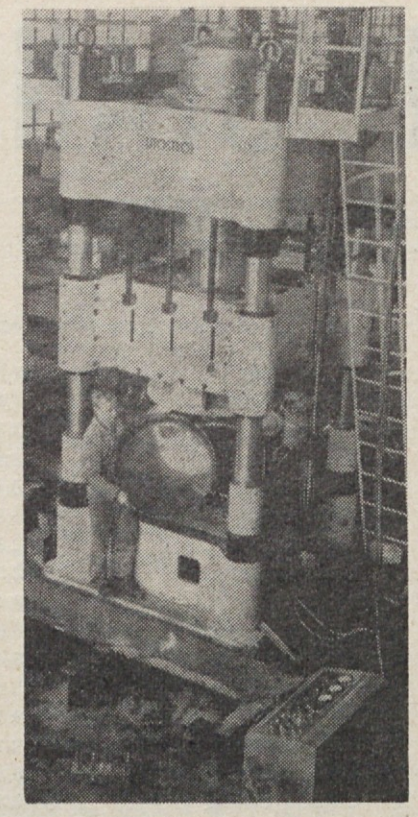
Proizvodne linije sestavljajo poleg preoblikovalnih strojev in orodij še naprave za podajanje materiala, vmesni transport in odvzem proizvodov.

Tehnika preoblikovanja je zahtevala najrazličnejše namenske izvedbe strojev. Slike 1, 2, 3, 4 prikazujejo štiri različne izvedbe strojev za preoblikovanje pločevine. Naloge strojev se razlikujejo samo po načinu, kako jim strežemo. Pri gradnji proizvodnih linij gledamo na vrsto proizvoda in proizvodnost (število kosov na enoto časa). Osnovni parameter proizvoda je izhodišče vseh ekonomsko-tehničnih analiz za gradnjo tehnoloških sistemov.

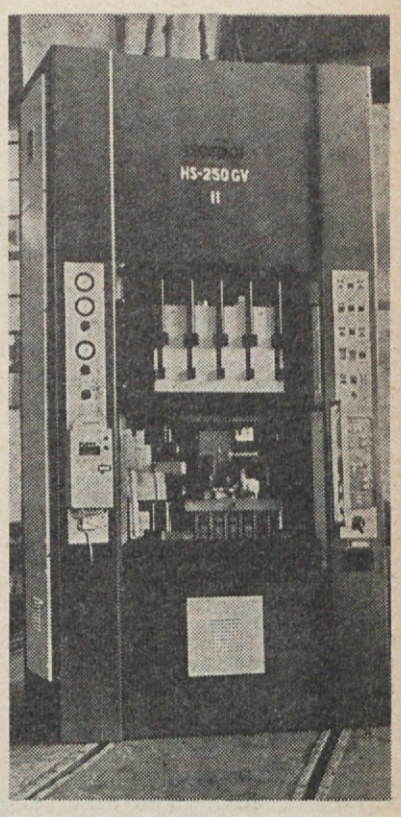
Tehnološki sistem omogoča izbor proizvodnih naprav, ki so lahko individualno zaključene strojne enote (sl. 1, 2, 3, 4), avtomatizirane enote (sl. 5) ali transfer linija (sl. 6), ki jih sestavlja večje število namenskih strojev. Število strojev je odvisno od števila delovnih operacij. Vsaki delovni operaciji pripada ustrezni stroj ali naprava.

Transfer linije se vključujejo v proizvodne linije za dosego popolnoma avtomatiziranih tehnoloških procesov. Slike 7, 8, 9 prikazujejo sheme namenskih tehnoloških linij.

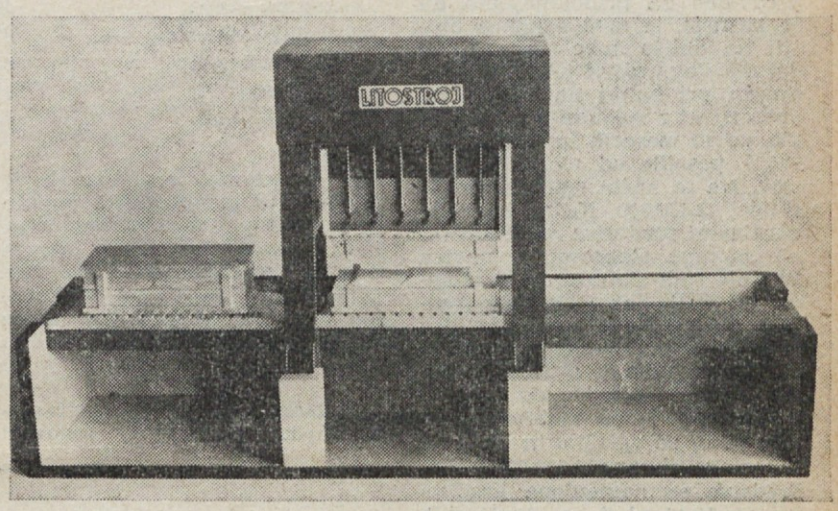
Članek nudi kolektivu le bežni pregled doseženega dela. Perspektiva nadaljnjega razvoja dejavnosti in njeno uveljavljanje bo odvisno od načina obravnave. Ta bo odločila o tem, če bomo prešli k načrtnemu delu, ali pa se bomo prepustili slučaju.

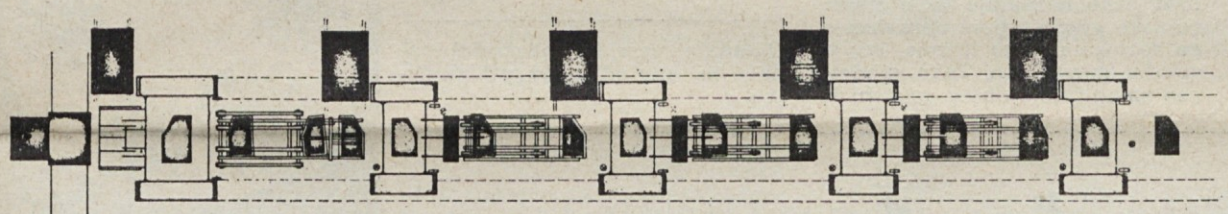
Sodobna okvirna izvedba preoblikovalnega stroja s fotoelektrično zaščito

Stebelna izvedba preoblikovanega stroja za globoki vlek z več mesti upravljanja.

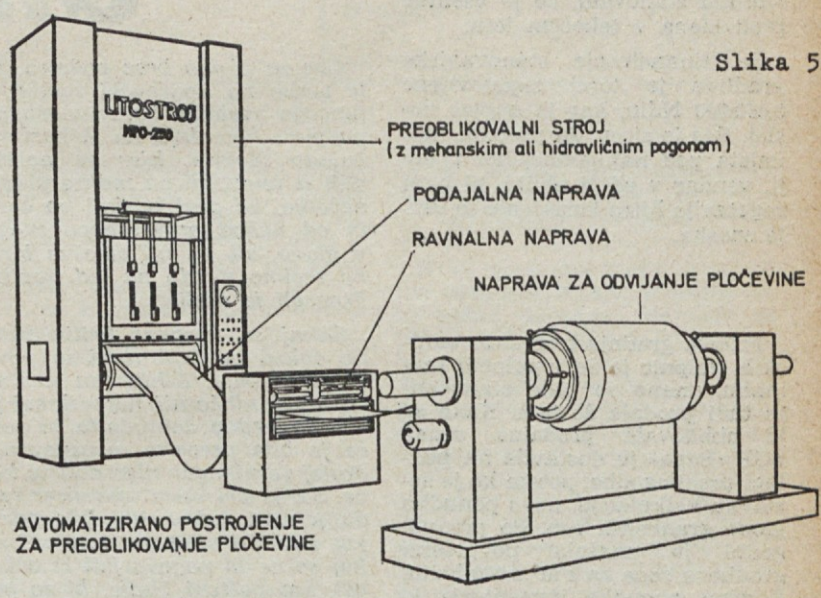

Maketa okvirne izvedbe preoblikovalnega stroja z izvlečno mizo, ki omogoči hitro in enostavno menjavanje preoblikovalnega orodja

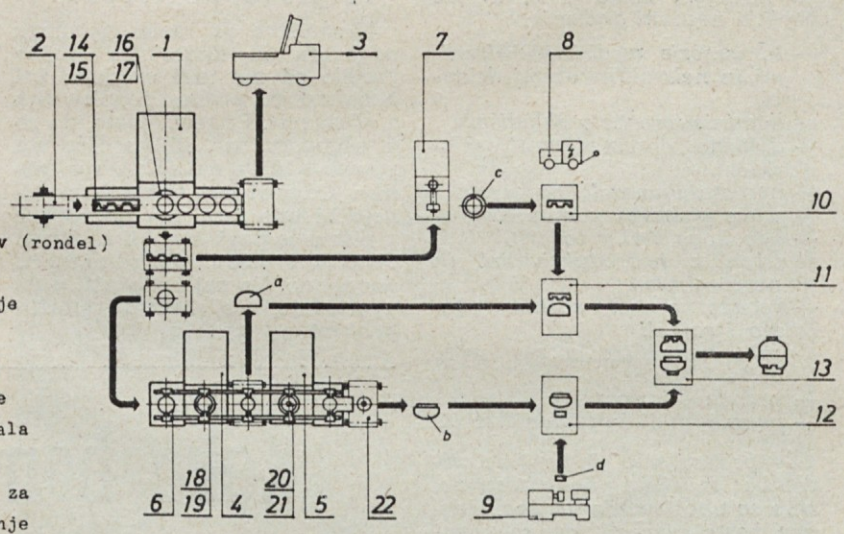
Shema proizvodno-preoblikovalne linije za izdelavo avtomobilskih delov (vrat), z avtomatiziranim transportom

Slika 5

Avtomatizirano postrojenje za preoblikovanje pločevine

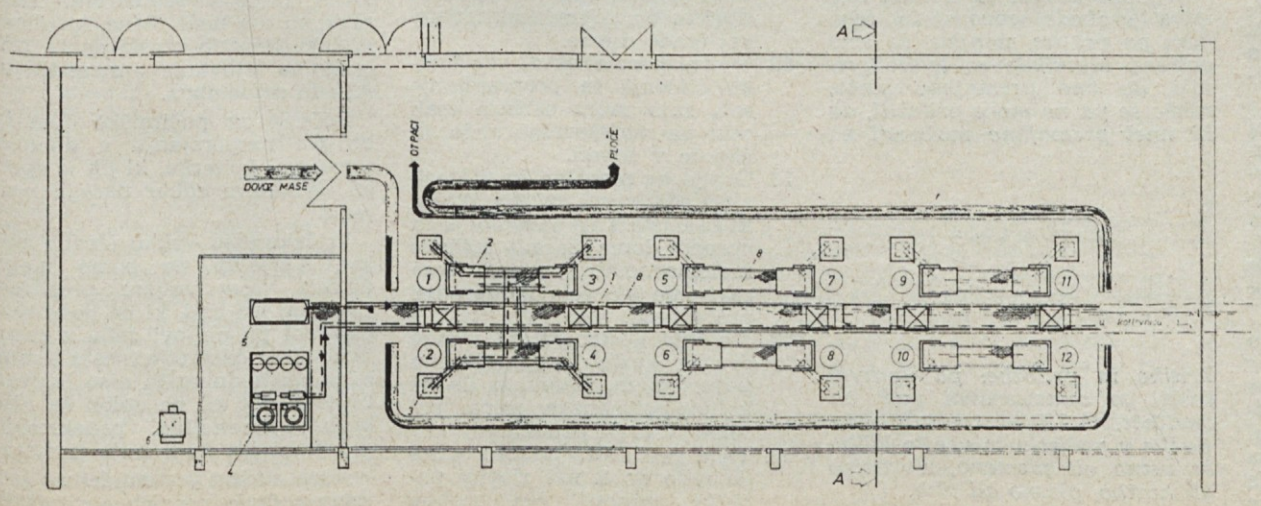
Legenda:
1. Ekscenter stiskalnica
2. Naprava za podajanje traku
3. Paketirka za odpadke
4.,5. hidravlična stiskalnica
6. Naprava za podajanje prirezov (rondel)
7. Stroj za uvijanje
8. Naprava za električno varjenje
9. Stružnica
10.,11.,12. Varilno mesto
13. Mesto za avtomatsko varjenje
14.,15. Orodje za izdelavo stojala
16., 17. Orodje za prireze
18., 19., 20., 21., 22. Orodje za preoblikovanje

Shema namenske tehnološke linije za izdelavo jeklenk za plin

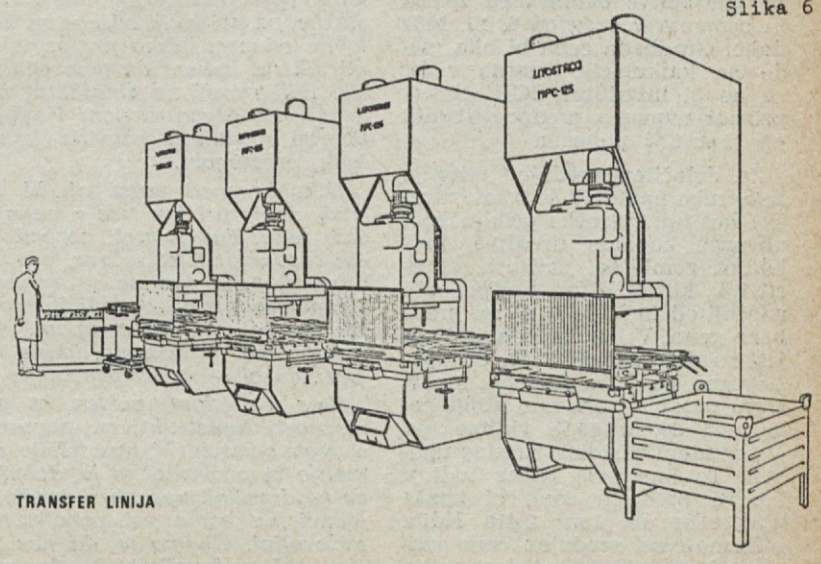
Legenda:
1 - ekstrudor; 2 - hidravlični diskos avtomat; 3 - obrezalnik plošč; 4 - centralno pogonski agregat; 5 - kompresor; 6 - drobilec odpadkov; 7 - transportne naprave; 8 - razdelilni kanali za instalacije.

Slika 7

Shema namenske tehnološke linije za izdelavo gramofonskih plošč

Slika 6

Transfer linija za izdelavo kovinskih odpreskov

KREDITI - STANOVANJA - CENE

DSP je dne 6. 4. 1970 potrdil plan financiranja stanovanjske graditve za leto 1970. Seznanimo se pobliže z bistvenimi sestavinami plana oziroma stanovanjske problematike.

Sredstva v višini 200.000 Ndin, ki so v tem letu namenjena za financiranje stanovanjske graditve, je podjetje zagotovilo iz dela 4 % stanovanjskega prispevka, amortizacije stanovanj in vrnjenih anuitet. Tako zagotovljena sredstva ne zadoščajo za zadovoljitev vseh utemeljenih potreb po financiranju oziroma reševanju stanovanjskih problemov. Treba je bilo najti takšno rešitev, ki bo zagotovila maksimum sredstev. To pa je mogoče le z namenskim varčevanjem pri banki, ki zagotovi določen odstotek posojila na namensko oročena sredstva. Pri tem je bilo treba upoštevati, da je rokovna nujnost koriščenja posojila pri posameznikih različna, odvisna od vrste zahtevka. Če gre za individualno gradnjo stanovanjske hiše, adaptacijo ali nakup stanovanja z letošnjim rokom vselitve, morajo biti sredstva na razpolago čimprej. Pri nakupu stanovanja, ko je rok vselitve predviden za prihodnje leto ali še kasneje, je moč sredstva oročiti na daljšo dobo. Zato je bil del sredstev v višini 1.400.000 Ndin oročen pri banki na vezavo za dobo 20 let z možnostjo izkoriščanja po 10 mesecih in pravico do 175 % posojila od vloženih sredstev. Na ta način smo zagotovili skupaj 2.450.000 Ndin, ki bodo porabljeni predvsem za kreditiranje nakupa stanovanj v okviru gradnje treh stanovanjskih stolpnic pri SGP »Savi«. Ostanek sredstev, 600.000 Ndin, bomo vložili v Kreditni sklad banke najkasneje do konca julija t. l. Tako si bomo pridobili pravico do posojila v višini 200 % od vloženih sredstev takoj po vplačilu in imeli na razpolago skupno 1.200.000 Ndin. Sredstva so namenjena graditeljem individualnih enodružinskih stanovanjskih hiš, za adaptacije pa tudi za dodatna posojila pri nakupu stanovanj, če je vselitev predvidena v tekočem letu.

Za financiranje stanovanjske graditve je torej zagotovljeno 3,650.000 Ndin, kar je največ doslej. Res je sicer, da posojila niso najeta pod najugodnejšimi pogoji, vendar v edini obliki, ki nam zagotavlja hitro koriščenje in večje zneske.

—.—

Pričeta gradnja treh stanovanjskih stolpnic je že v polnem razmahu, znane so cene stanovanj in tudi prodaja že teče. Kako se je oblikovala prodajna cena? SGP »Sava« je dostavila na podlagi predpogodbe, potem ko je sestavila kalkulacije, novo ponudbo glede gradbenih cen. Po predpogodbi je znašala povprečna gradbena cena za 1 m² 2.020 Ndin. Končna ponudba investitorja je 2.053 Ndin za 1 m². Podražitev v dokončni ponudbi glede na predpogodbeno ceno znaša torej 33 Ndin pri 1 m² in izhaja iz uradne podražitve betonskega železa in cementa v času od 6. 10. 1969 dalje. Gradbena cena bi bila glede na kalkulacije znatno višja, če ne bi investitor SGP »Sava« priznal namesto predpogodbenih 4 % kar 6 % popusta.

Za določitev prodajne cene je bilo treba ugotoviti še ostale stroške kot npr.: stroške priključkov, obvezne zunanje ureditve, projektov, zemljišča, nadzora, obresti itd., ki naj bi po predpogodbi znašali od 15 % do 20 % na gradbeno ceno. V končni ponudbi zajeti stroški znašajo 17 %. Če upoštevamo, da se ta odstotek na tržišču prodaje stanovanj giblje celo med 30 in 40 % vidimo, da je navedeni odstotek izredno ugoden. To ima svoj odraz tudi v končni prodajni ceni, ki znaša povprečno za 1 m² 2.410 Ndin. Informativne prodajne cene stanovanj so v Ljubljani dosti višje in se gibljejo na področju Šiške okrog 2.700 do 2.900 Ndin za 1 m² stanovanjske površine. Tudi te cene so v stalnem porastu.

Kakšne so tedaj cene posameznih tipov stanovanj?

dvoinpolsobno	67,000 m²	Ndin 161.895.00
zadnja etaža	67,000 m²	Ndin 157.647,00
trosobno	73,520 m²	Ndin 177.577,00
zadnja etaža	73,520 m²	Ndin 173.639,00
dvosobno	55,500 m²	Ndin 133.937,00
zadnja etaža	55,500 m²	Ndin 130.997,00
dvosobno	52,550 m²	Ndin 126.927,00
zadnja etaža	52,550 m²	Ndin 124.112,00
dvosobno	53,800 m²	Ndin 129.859,00
zadnja etaža	53,800 m²	Ndin 127.008,00
dvosobno	45,400 m²	Ndin 109.657,00
zadnja etaža	45,400 m²	Ndin 107.226,00
dvosobno	59,700 m²	Ndin 144.068,00
zadnja etaža	59.700 m²	Ndin 140.895,00
dvosobno	66,395 m²	Ndin 160.320,00
zadnja etaža	66,395 m²	Ndin 156.800,00
enosobno	38,285 m²	Ndin 92.500,00
zadnja etaža	38,285 m²	Ndin 90.425,00
enosobno	44,005 m²	Ndin 106.262,00
zadnja etapa	44,005 m²	Ndin 103.930,00
troinpolsobno	83,175 m²	Ndin 200.951,00
zadnja etaža	83,175 m²	Ndin 196.441,00
trosobno	71,795 m²	Ndin 173.340,00
zadnja etaža	71,795 m²	Ndin 169.564,00

V navedenih kvadraturah je zajeta neto stanovanjska površina in 50 % površina balkonov oz. 75 % površina lož zaradi lažjega izračuna prodajne cene.

Nekoliko cenejša so stanovanja v zadnjih etažah, kar pa ne vpliva na povprečno ceno po 1 m².

—.—

Kakšna je nadaljnja usoda stanovanjske graditve v sedanjih pogojih gospodarjenja? Ugotovimo lahko, da se stanovanjski primanjkljaj v Ljubljani ni zmanjšal, ampak se je celo povečal. Cene zemljišč nenehno naraščajo in predstavljajo vedno večji delež v strukturi cene stanovanja. Prav tako naraščajo cene stanovanjske gradnje brez opravičenega razloga mnogo hitreje, kot je splošni porast cen. Taka gibanja cen zmanjšujejo obseg gradenj in ogrožajo uvedeni sistem dolgoročnega varčevanja.

Predlagani sistem oziroma model stanovanjskega gospodarstva kot ga je pripravil Gradbeni center Slovenije v Ljubljani, ki so ga že marsikje obravnavali, je nakazal vrsto dobrih rešitev za sanacijo sedanjega stanja, vendar je vprašanje, če bo do predlaganih rešitev res prišlo.

Govoriti o dolgoročnem planiranju stanovanjske graditve v okviru podjetja je v danih okoliščinah zelo težko. Če bo predlagani model stanovanjskega gospodarstva oziroma tisti del, ki se nanaša na delovne organizacije uveljavljen, bodo podjetja v boljši situaciji vsaj kar zadeva reševanje socialnih primerov oziroma delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki in večjim številom otrok, ker bo za le-te skrbela predvsem občina. Ni še jasno, kako bo v naslednjih letih z obveznim stanovanjskim prispevkom, kolikšen bo, ali bo o njegovi višini odločala delovna organizacija, ali bo spet določen s predpisom, kolikšen del prispevka bo dobila občina itd. Glede na nejasno perspektivo se lahko dogovorimo le znotraj delovne skupnosti za politiko prilagajanja vsakokratnim zunanjim okoliščinam pri reševanju stanovanjskih problemov in financiranja stanovanjske gradnje. Vsekakor pa je treba poudariti, da je stanovanjsko vprašanje sestavni del razvojnega programa podjetja in je v tem smislu potrebno dopolniti tiste samoupravne akte, ki urejajo stanovanjska vprašanja.

M. K.

Te dni proslavljajo v Sovjetski zvezi in po vsem svetu stoletnico rojstva Lenina — znanstvenika, revolucionarja in državnika.

Ogledalo nam le redkokdaj pokaže to, kar od njega pričakujemo.

Glas iz teme

Gre za pismo brez podpisa, ki je prišlo na kadrovski sektor: z junaško vsebino, brez junaškega podpisa. Spominja na Aškerčevo balado Mejnik, kjer se oglaša duh iz teme, ali na mokro presenečenje, ko greš pozimi po cesti in od nekod prileti kepa snega v glavo, ali pa na otroške igre, ko recimo nekdo na zid napiše: Frencelj je oselj.

Zakaj se neznani kritik rajši ne oglasi na kadrovski in pove svoje mnenje. Nihče mu nič ne bo hotel, nihče nič naredil, saj je kritika vedno dobrodošla in celo če je bila preostra, neosnovana, doslej še nikogar niso dali iz kože. Saj je pri vsem tem sicer res, da je bolj važno, kaj kdo pove, kot kdo kaj pove. Pa vendar: zakaj se ne bi pogovarjali iz oči v oči, kot pošteni ljudje, ki so poštenih misli in namenov? Zakaj bi se pogovarjali z glasom iz teme, iz grmovja?

Izbire mu ne manjka. Oglasi se lahko pri direktorju kadrovske službe, pa pri vodji odseka za delovne odnose, lahko pri psihologu, ali na kakem drugem oddelku, lahko tudi na sindikatu, na družbenih organizacijah. Vsakdo bo rad prisluhnil težavam, kritikam, predlogom.

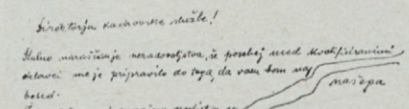
Nikogar med nami ni, ki bi trdil, da je pri nas vse v najlepšem redu. Tudi v naši gospodarski organizaciji so težave, nepravilnosti, tako kot se v vsakem živem organizmu pojavljajo motnje in bolezni. Toda upam, da hkrati tudi ni nikogar, ki ne bi želel, da bi se stvari popravile.

Smo za odprt, pošten in po možnosti konstruktiven pogovor o vseh stvareh, ki nas tiščijo in motijo in prav možno je, da pride na dan kak uporaben predlog. Nikoli ne bomo vsi popolnoma zadovoljni. Glavno je, da nas je čim več zadovoljnih in da gre vse čim bolj po pravici. Snovi za razgovore pač ne bo manjkalo, da naštejem samo tiste, ki jih omenja neznani dopisnik:

- *sorazmerje med kvalificiranimi in nekvalificiranimi delavci*
- *administratorke v skladiščih*
- *delovna obremenjenost skladiščnikov*
- *nerentabilna delovna mesta*
- *plače piškavih administratork*
- *kdo koga živi v tovarni*
- *stran z neproduktivnimi in nesposobnimi*
- *če nas ne boste poslušali, bomo štrajkali*
- *zahtevamo izpolnitev naših želja*
- *nezadovoljstvo raste*
- *preveč ljudi v administraciji.*

Prepričani smo, da so take pripombe mišljene konstruktivno, zato so upoštevanja vredne. Vendar boste priznali, da so zaenkrat to samo še trditve. Ko jih bo kritik podprl še s konkretnimi podatki in podal ravno tako konkretne predloge za izboljšanje, potem pa lahko govorimo tudi o konstruktivnem reševanju.

Svoboda kritike je bistven element svobode govora in tega nam pa res ne manjka, če smo pošteni. Marsikdo se lahko pritoži, da ima premajhno plačo, nihče se pa ne more pritožiti, da bi imel premajhne možnosti za

kritike in pritožbe: po upravni liniji, po samoupravni poti, na sindikat, na ZK, na specializirane službe v podjetju in vse to lahko še ustno ali pismeno, na dolgo ali kratko, glasno ali tiho.

Mirko Hrovat
Kadrovski sektor

Pripis uredništva:

Uredništvo je razen gornjega odgovora iz kadrovske službe prejelo od nje tudi original, žal anonimnega pisma, podpisanega z »Delavci«. Pripominjamo, da so v odgovoru tov. Mirka Hrovata upoštevane in navedene vse kritike. Odgovarjati nanje konkretneje bi bilo teže, ker so trditve v pismu le pavšalne. Mi bi pismo objavili v celoti, če ne bi bilo anonimno. To naj anonimni pisci upoštevajo, če hočejo sprožiti konkretno razpravo.

Če se zanašaš samo na svoj talent, pomeni, da nimaš domišljije.

Bragues

Zakoni so kot pajčevina, skozi katero uidejo velike muhe, a ujamejo se male.

Balzac

Prislužen kos kruha zaleže več, kot priberačen kos potice.

Največji pogum je v tem, da priznaš svoje zmote.

Kako bomo letovali

(Nadaljevanje na 3. strani)

13. Vsak novodošli gost se mora takoj po prihodu javiti v pisarni doma zaradi prijave.
14. Če gost prekine letovanje in tako ne izkoristi vseh plačanih penzionskih dni, nima pravice do povračila za neizkoriščene dneve.
15. V ceni penzionov ni vračunano čiščenje in pospravljanje sob, zato mora skrbeti vsak sam za vzdrževanje reda in čistoče v sobah.
16. Gostje so moralno in materialno odgovorni za vso škodo, ki bi nastala na inventarju in opremi doma zaradi njihove malomarnosti, nesmotrnega ravnanja ali celo namernega uničevanja.
17. Prosimo goste, da ne motijo drugih gostov s preglasnim govorjenjem, petjem in da ne kalijo potrebnega miru, posebno v urah počitka.
18. Vsak gost mora na dan odhoda sobo do 8. ure zjutraj počistiti, odnesti ven osebno prtljago in tako omogočiti sobarici, da zamenja posteljnino in pripravi sobo za naslednjega gosta.

Analize iz preteklih let nam kažejo, da so bili naši domovi ob morju skoraj prazni v drugi polovici meseca junija in v prvi polovici meseca septembra. Zato prosimo vse naše člane, ki nimajo šoloobveznih otrok, da se prijavijo za letovanje v mesecih juniju in septembru.

Referat za počitniške domove bo pri razporejanju v domove upošteval kriterije, ki jih je sprejel sindikalni odbor našega podjetja.

Pričakujemo veliko število prijav. Verjetno ne bomo mogli ustreči vsem željam prosilcev. Zato naj vsi tisti, ki ne bodo razporejeni po njihovi želji, z razumevanjem odstopijo mesto tistim, ki v naših domovih niso letovali že vrsto let ali pa sploh še niso koristili cenejših penzionskih uslug, ki jih nudi naše podjetje.

Vsem našim gostom želimo prijetno počutje v naših počitniških domovih.

V. Kožuh

Na pomoč

28. 2. 1970 je bil v sejni sobi družbenih organizacij občni zbor prostovoljnega gasilskega društva Litostroj. Na občnem zboru je o delu v preteklem letu poročal Ciril Venika. Objavljamo nekaj njegovih ugotovitev.

Gasilska služba v naši tovarni je v lanskem letu poslala upravi in samoupravnim organom precej predlogov za zboljšanje preventive v obratih. Tesno je sodelovala s požarnovarnostno komisijo delavskega sveta in z ostalimi organi v podjetju, ki so odgovorni za preventivo in varnost delavcev pri delu.

Prepotrebna gasilska vaja

Gasilska služba je organizirala po obratih gasilska predavanja za vse zaposlene delavce, gasilci pa so prikazali tudi praktično delovanje vseh vrst gasilskih aparatov. Teh predavanj se je udeležilo kar precej ljudi. Tudi poklicni gasilci so svoje delo opravili v redu, saj so bili vedno pripravljeni delati tudi zunaj svojega rednega delovnega časa. Svojo dolžnost so opravili tudi takrat, ko delo ni bilo iz gasilske stroke, čuvali so npr. transporte.

Požarnovarnostna komisija mestnega sveta je v preteklem letu dvakrat pregledala celotno podjetje in glede na preventivo izrekla svoje pripombe in predloge.

Kljub vsem varnostnim ukrepom smo imeli v letu 1969 18 požarov, oziroma intervencij v delavnicah. T' požari so povzročili za 12 milijonov Sdin škode. Nekateri od teh požarov so bili večji in so povzročili večmilijonsko škodo. To so bili požari v livarni jeklene litine, v strojnem oddelku in v obdelovalnici. Pri gašenju teh požarov so se poklicni gasilci v glavnem dobro izkazali, vendar smo opazili, da so v praktičnem pogledu še vedno premalo izurjeni. Zato bomo morali v prihodnje posvečati več pozornosti praktičnemu delu učnega programa poklicnih gasilcev.

Pri gašenju teh požarov so sodelovali tudi nekateri člani prostovoljnih gasilcev, ki so svojo nalogo v redu izpolnili. Žal je bila udeležba maloštevilna. V preteklem letu se je gasilsko društvo udeležilo raznih proslav in tekmovanj, ki so jih organizirala gasilska društva in gasilska zveza Slovenije.

Prav tako je bilo po strokovni plati precej narejenega, saj sta odšla v častniški tečaj dva podčastnika, na strojniški tečaj so odšli trije gasilci, na sanitarni tečaj pa prav tako trije.

Nemogoče je pošiljati poklicne ali prostovoljne gasilce na tečaj oziroma v šolo, ki jo organizira GZS, saj ta šola traja več mesecev. V podjetju so gasilci tako razporejeni, da če kdo manjka, mora delati nadure zanj nekdo drug in je zato skoraj nemogoče, da bi več mesecev gasilca ne bilo na delovnem mestu. Tudi v prihodnje nameravamo pošiljati gasilce na razne krajše tečaje in predavanja.

Upravni odbor je svojo nalogo v glavnem dobro opravil, saj so bili nekateri njegovi člani v lanskem letu v nekaterih organizacijah izredno marljivi. To velja posebno za pridobivanje denarnih sredstev. Za prevoz papirja so porabili mnogo prostovoljnih (neplačanih) ur.

Kar se tiče vključevanja novih članov, posebno mladine, nismo naredili mnogo. Že vrsto let ugotavljamo, da se mladina nekako noče vključevati v organizacijo, posebno ne v gasilsko službo.

1. 1. 1970 je PGD Litostroj imelo 52 članov in članic, od tega: 13 aktivnih — operativnih, 21 rezervnih — vratarji, čuvaji itd., 16 poklicnih — gasilci in dva podporna člana.

Po strokovnosti so člani: častniki — 5, podčastniki — 11, izprašani gasilci — 30 in neizprašani gasilci — 6.

Delegat občinske gasilske zveze je v imenu Republiške gasilske zveze razdelil pohvale in odlikovanja naslednjim tovarišem:

Stanetu ŽAGARJU — gasilski plamen I. stopnje
Dr. Edu TEPINI — plaketo za 20-letno sodelovanje
Matu ANDRIJANIČU za 10-letno sodelovanje
Vinku KLEMENČIČU — plaketo za 10-letno sodelovanje
Matu VINCETIČU — plaketo za 10-letno sodelovanje
Mihaelu GOMBOCU — častniško priznanje
Ivanu CAFUTI — častniško priznanje
Ivanu KOSU — častniško priznanje

Udeleženci občnega zbora so nato predlagali, da bi v tovarniškem časopisu več pisali o delovanju prostovoljnega gasilskega društva.

Občni zbor prostovoljnega gasilskega društva

POŠKODBE V MARCU

V marcu smo imeli v podjetju 44 poškodb, od tega 5 na poti v službo oziroma iz službe. V MO je bilo 13 poškodb, v PK 5, v FI 18, v VET 2 in v sektorjih 6.

Zaradi poškodb smo izgubili 803 delovne dni, 199 v MO, 67 v PK, 354 v FI, 32 v VET in 151 delovnih dni v sektorjih.

Glavo so si poškodovali 4 delavci, oči 5, prste rok 19 delavcev, ostali del roke 5, telo 3 delavci, noge pa si je poškodovalo 8 delavcev.

Največ poškodb je bilo v ponedeljek 13, sledijo sreda 10, četrtek 9, torek 6, petek 4 in sobota 2 poškodbi.

V mesecu marcu je bila 1 poškodba več kot v istem mesecu lanskega leta.

Služba varstva pri delu

Preizkus znanja

V smislu temeljne in republiške zakonodaje o varstvu pri delu bomo v našem podjetju v mesecu aprilu in maju izvedli preizkus znanja iz področja varstva pri delu. Da bi akcija kar najbolj uspela, bomo organizirali posebne seminarje iz zakonodaje, tehničnega varstva, nevarnosti pri elektriki in zdravstvenega varstva.

Ta preizkus zajema približno 350 oseb iz najrazličnejših delovnih področij. Med njimi so šefi enot, projektanti, konstrukterji, tehnologi, obratovodje, delovodje in referenti raznih tehničnih strok. Zaradi velikega števila udeležencev bodo le-ti razdeljeni v tri skupine. Posamezne skupine bodo sestavljene po sorodnosti dela in bodo predavanja k temu prirejena. Razpored predavanj se nahaja pri šefih enot in oddelkov.

Predavali bodo znani predavatelji iz tega področja, kot n. pr.:
— Varstvena zakonodaja — dipl. iur. Jernej Mlakar — predstojnik republiškega inšpektorata dela
— Tehnično varstvo — dipl. ing. Ludovik Kavs — predstojnik Višje tehnične varnostne šole v Ljubljani
— Nevarnost pri elektriki — inženir varstva pri delu Ludovik Sotenšek
— Zdravstveno varstvo — dr. Boris Maškon — specialist za medicino dela.

Priporočamo vsem prizadetim, da vzamejo zadevo z vso resnostjo, sicer bodo škodovali le sebi. O končnem uspehu bomo še poročali.

Vilko Krapež, var. ing.

Nekaj besed o prehrani

Kadar govorimo o pravilni prehrani, mislimo navadno le na kalorično vrednost hrane, pozabljamo pa na njen pravilni biološki sestav. Vsekakor je potrebna zadostna kalorična prehrana za uspešno delo zaposlenih, vendar tu navadno ni deficita, saj so naše prehrambene navade take, da kaloričnim potrebam zlahka zadostimo.

Da bi hrana ustrezala tudi po svoji kakovosti in ne samo po svoji kalorični vrednosti, mora biti pravilno sestavljena. Hrana mora imeti v določenem razmerju beljakovine (B), ogljikove hidrate (OH) in maščobe (M). Ne smemo pozabiti tudi vitaminov in rudninskih snovi, ki sicer ne dajejo kalorij, vendar so pomembni pri presnovi in obrambi organizma.

Kakšna naj bo kalorična vrednost in biološki sestav hrane, nam kaže naslednja tabela.

Težina dela	Kalorije v celodnevni prehrani				Biološki sestav hrane		
	kalorije	zajtrk (malica)	kosilo	večerja	B	OH	M
Lahko delo	2800 do 3200	20—25 %	40—50 %	30 %	15 % 1/3 živalskih 2/3 rastlinskih	55—60 %	25—30 % 1/2 vidnih 1/2 nevidnih
Srednje težko delo	3200 do 3600						
Težko delo	3600 do 4200						

Za ženske naj bo kalorična vrednost hrane za 10 % nižja.

Pri težjem fizičnem delu, ki ga opravljamo na prostem, je lahko količina maščob nekoliko večja, kar pa ni priporočljivo za delo v zaprtih prostorih. Tu maščobe namreč težje izgorevajo.

Živila, ki vsebujejo polnovredne beljakovine, so predvsem meso, mesni izdelki, mleko, mlečni izdelki in jajca. Ogljikovi hidrati so v mlevskih izdelkih, krompirju, sladkorju itd. Vidne maščobe so mast, olje, maslo; nevidne pa imamo v orehih, čokoladi, mesu in nekaterih drugih živilih.

En gram beljakovin ali ogljikovih hidratov da 4,1 kalorije, 1 g maščob pa 9,3 kalorije. Za energetske potrebe organizma živila lahko nadomestimo, ne moremo pa nadomestiti beljakovin, ki so potrebne za obnovo in rast celic z ogljikovimi hidrati ali maščobami. Beljakovine povečujejo človekovo aktivnost in ambicijo. Iz njih dobivamo fosfor, ki je potreben za umsko delo. Sestavni del beljakovin so tudi protitelesa, ki nas varujejo pred infekcijo. Pomanjkanje beljakovin znižuje odpornost organizma in povečuje obolevnost ter na ta način zmanjšuje tudi delovno storilnost.

Biološko bogatejša hrana je bolj draga in zato si jo marsikdo ne more privoščiti. Nekateri pa iz konzervatizma ali neznanja odločno odklanjajo vse novosti v prehrani.

V industrijsko razvitih državah so spoznali pomembnost pravilne prehrane, zato skušajo nadomestiti primanjkljaj beljakovin in vitaminov z dopolnilnim obrokom, ki ga dobivajo delavci v tovarni. Predlagali so, naj bi ta obrok pokril 40 % potreb po beljakovinah in 50 % vitaminov.

V naši tovarni je malica v glavnem že dolga leta nespremenjena. Delavci jedo enolončnico in kruh. Na ta način delavcem ne nadomestimo deficita v prehrani.

Novo prehrano ljudje sicer nekaj časa odklanjajo, sčasoma pa se nanjo navadijo. Marsikje so pričeli uživati mleko, jogurt, sadje in sadne sokove. Ko se ljudje navadijo na novo hrano, nove prehrambene navade prenesejo domov in tako hrano tudi jedo. Spremembma, ki je tako nastala v naših prehrambenih navadah je razumljiva, saj ljudje ne potrebujejo več toliko kalorij za fizično aktivnost. Na marsikaterem delovnem mestu stroj že nadomešča človeka.

Posledica odvečnih kalorij zaradi zmanjšane fizične aktivnosti je debelost, ki se pojavi po štiridesetem letu starosti. Debelost spremljajo sladkorna bolezen in druge hormonalne motnje, povišan krvni pritisk, arterioskleroza itd.

Visokokalorični obroki povzročajo pri delavcih zaspanost in zmanjšano koncentracijo, saj je organizem obremenjen s prebavo. Statistike ugotavljajo največ nesreč pri delu v času po malici. Lažji obroki, kjer je več beljakovin in vitaminov pa povečujejo aktivnost in pripravljenost za delo ter utrjujejo obrambne sposobnosti organizma.

Iva Ljubič

Kdor v ljubezni primerja, ne ljubi več.

Dyssord

Dve stvari godita naši naravi: krepost lastne soproge in slabost tujih mož.

Begović

Zanima vas...

PRIŠLI V MARCU 1970

Zaradi izpolnitve delovnih mest:

MOj
Livar Željko Duh, žerjavovodja Pavel Prosen, ročni čistilec Alojz Muhič.

PK
Obl. varilca Gustav Zadravec in Djoko Šironjič, privezovalec Rafael Lavrič, varilec Ciril Repnik, konstr. ključ. Ragip Istogu.

FI
Vrtalca Dušan Dolinar in Karel Golob, rezkalci Ivan Podobnik, Brane Luznar, Jože Udovič, Viktor Šentjurc, evidenčnik Tilka Kašček, str. ključ. Janez Drobnič, transp. del. Martin Krivec, šoferja Rafael Kaker in Alojz Lihteneger, vrtalca Milan Cvetkovič in Ernest Farič, ključavničar Tomaž Oblak, ročni brusilec Jože Rajer, skoblar Boris Križan, rev. strugar Bojan Palčič, elektromonter Andrej Kužnik, strugar Franc Bizjan.

ŠAR
Strojni ključavničarji: Amet Beriša, Sabri Beriša, Nezir Gudači.

VET
Avtomehanik Lado Južnik, rezkalec Marjan Krenker, kurjač Peter Kaurin, pom. del. Zlatomir Milanovič in Arif Ahmataj.

PA
Referenta Ludvik Godina in Aleksandra Prislan, avtoličarja Štefan Ciperle in Ciril Šeme, mehanografa Breda Cilar in Sonja Turk, administrator Marija Caplin, skladiščnik Nino Mihalek, ekspediter Boris Škerjanec.

PRB
Konstrukterja ing. Franc Bratun in ing. Vlado Sket, xerox-operater Majda Lukežič.

Odprema
Transportni del. Jože Miklič, embalažer Jože Gregorič.

Komerc. sektor
Administr. Stojanka Jankovič, svetovalec Mičo Franičevič.

PTO
Transp. del. Alojz Slatinšek in Jože Markovič, eviden. Zlata Šterk.

KS
Admin. Breda Kern, str. inž.- pripravnik Igor Šemrl, str. teh.- pripravnik Stanko Seljak.

EAS
Luknjačici Francka Rolih in Katja Mesojedec.

DR
Transportni delavec Franc Nose.

ODŠLI V MARCU 1970

MO
Franc Godec, Darjo Šlibar, Sejfudin Hozič, Milan Lajšič in Željko Begič.

PK
Tomislav Vidovič, Ludvik Lesjak, Anton Krebs, Drago Vukovac, Vid Lipoglavšek.

FI
Emilijan Stenšak, Vlado Homovec, Jože Hočevar, Drago Nastav, Vojko Šerbec, Ivan Pezdirc, Julij Mateković, Rajko Jurjevič, Miha Krušnik, Milan Eržen, Boris Vidrajz, Zlatko Kapič, Franc Okoren, Peter Majerle, Gojko Petrovič (Djerdap), Silvo Šorli, Martin Lavrenčič, Marko Fludernik, Janez Gosenica, Lado Vuga, Ivan Novosel, Alojz Javornik, Nikola Šeat, Jože Šinkovec, Štefan Gluhodedov, Mladen Biserko, Marjan Trebše, Vlado Cerkvenik, Alojz Weiss.

VET
Vlado Medžimorec, Martin Mlakar, Stane Vovk, Andžel Nedeljkovič, Peter Šimnovec, Ivan Sobočan.

PA
Viktor Morčič, Čedo Matijevič, Janez Hostnik, Kostja Vernik.

TPD
Franc Nehtig

NB
Pušnar Marija

KS
Irena Jelovnik, Ciril Opeka

SK
Dragozet Marjan

Samotna smučina

Osmo srečanje litostrojskih smučarjev

V dneh, ko bo izšla ta številka, bodo rezultati tradicionalnega pomladnega srečanja litostrojskih smučarjev na Soriški planini že znani. Prav zato bo morda zanimiv kratek sprehod skozi dosedanja tekmovanja.

Srečanje, ki nosi naslov »medobratno tekmovanje v rekreacijskem smučanju«, je bilo prvič organizirano leta 1963. Misel nanj se je porodila v glavah naših planincev-smučarjev, ki so tako hoteli na prelepih terenih planine zbrati čimveč privržencev zimske opojnosti.

V času, ko v dolini že davno pozvanjajo zvončki in se oglašajo trobentice, je planina še prekrita z debelo snežno odejo. Noči so mrzle in stopinja drži, vse dokler se ne razlije preko kristalnih bregov zlata sončna luč. Takrat peš ne prideš več daleč — s smučmi na nogah pa so ti odprta vsa pota. Sonce žge z neverjetno močjo in prodira prav do srca, milijoni kristalov se leskečejo in nebo žari v čudoviti modrini. Kakšen užitek je dihati v takem svetu, kakšna opojnost v njem smučati...

Zato se organizatorji pravzaprav čudijo, da se na soriškem srečanju zbere vsako leto le okrog 50 tekmovalcev — posebej še, ker je tekmovalni program prav zanimivo prirejen. Tek na slabe 3 km dolgi progi, skoki na improvizirani skakalnici z »dometom« 20 m in veleslalom izpod Lajnerja nudijo tudi manj izkušenim dovolj možnosti in izbire za koristno rekreacijo. V tekmovalnem pogledu je seveda mikavnost srečanja še mnogo večja in boj za »ZLATO SMUČKO« — prvaka v kombinaciji vseh treh panog (tek, skoki, veleslalom) izredno napet. Prav je, da zapišemo imena tistih, ki so na dosedanjih srečanjih osvojili to najvišjo lovoriko, saj so kar po vrsti sami stari znanci z belih poljan ti »vitezi bele opojnosti«:

leta 1963 — Ludvik Šarf
leta 1964 — Ervin Golob
leta 1965 — Marijan Klemen
leta 1966 — Ivan Klemenčič
leta 1967 — Sašo Kabaj
leta 1968 — Janez Kalan
leta 1969 — Janez Kalan

In kdo bo junak Sorice 1970? Bo vztrajnemu Kalanu uspelo zmagati še tretjič zapored in s tem osvojiti prehodni pokal v trajno last, ali pa bo le-ta menjal še nekaj začasnih lastnikov? Kakšen je rezultat te izjemne Kalanove priložnosti, vam bo ob branju teh vrstic že znano, medtem ko so v trenutku, ko to pišemo, šele pripravljene smuči.

Posebej zanimavo je tudi ekipno tekmovanje posameznih sindikalnih podružnic. Žal pogostne organizacijske spremembe ne nudijo prave slike moči nastopajočih ekip. Kljub temu naj zapišemo, kdo je v preteklih letih zmagoval:

Leta 1963 — SN (Šteblaj, Arhar, Klemen);
leta 1964 — OO (Bolha, Potočnik, Golob);
leta 1965 — SN (Klemen, Kos, Krsnik, Bolha)
leta 1966 — SN (Klemen, Kos, Bolha, Hafner);
leta 1967 — OO (Čopi, Kabaj, Golob);
leta 1968 — FI (Grošelj, Klemen, Hafner, Prezelj, Kovačič);
leta 1969 — MO (Kalan, Rupnik, Stankovič, Žibert).

Po pravilniku šteje za ekipno zmago pet najboljših uvrstitev v katerikoli panogi tekmovanja.

In letos? Se bo tudi na športnem poprišču morda uveljavila mlada PA? Na polmetrskem prehodnem pokalu je še dovolj prostora za graviranje.

Naj zapišemo še po resnici: na planini se nam ni vedno smejalo sonce — tudi v dežju smo že skakali in v snežnem metežu tekli, pa polmetrski novozapadli pršič teptali v breg, toda vedno je bilo lepo. Vedno smo odhajali s planine s pesmijo v srcu, kajti prav toliko kot čistih tekmovalnih uspehov smo se veselili tudi v tistih dneh znova potrjenega tovarištva.

Prav tega pa morda najbolj pogrešamo v svojem vsakdanjiku. Zato še kajkrat »na svidenje na planini«.

ETO

Po 18 letih dela v Litostroju je odšel v pokoj transportni delavec Ignac BALAŽIČ. Zadovoljno naj užije svoj zasluženi pokoj

EAS
Antonija Lukunič, Anton Burič.

DR
Slavko Prekupac

PRB
Veronika Pivec, Jože Zajc.

PTO
Jože Prah.

FRS
Silvo Lukanovič.

ZAHVALA

Ob mojem odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem za darila in lepe želje celotnemu kolektivu, še posebej pa članom PE-FI. Obenem želim vsemu kolektivu še nadalje mnogo uspeha.

Pavle Grošelj

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

JANKA SOTLARJA

se zahvaljujem delovni skupnosti, sindikalni podružnici in upravi TZ Litostroj za izkazano pozornost s cvetjem in spremstvom litostrojske godbe na pogrebu.

Janez Sotlar in njegovi

ZAHVALA

Ob hudi izgubi svojega očeta se iskreno zahvaljujem kolektivu delavske restavracije Litostroj za sožalje in denarno pomoč.

Pavla Horvat z družino

S planinci na izlet

PD Litostroj bo v tem letu organiziralo vrsto zanimivih izletov v najrazličnejša področja gorskega sveta. Da vam olajšamo izbiro in odločitev, objavljamo celoten program izletov.

10. maja — **Preddvor—Francitova koča—Sv. Jakob**
(Vodič: Viki Pogačnik)
24. maja — **Polhov Gradec—Grmada—Tošc—Katarina**
(Vodič: Častislav Jerin)
7. junija — **Soriška planina**
(Vodiča: Marijan Smerajc, Stane Vogelnik)
13. junija — **Črni vrh—Golica**
(Vodič: Janko Ogrič)
28. junija — **Robanov kot—Knezova planina—Logarska dolina**
(Vodič: Stane Cedilnik)
11. julija — **Martuljek (slap) — za Ak**
(Vodič: Tone Erman)
18. julija — **V neznano**
(Vodiča: Tone Erman, Marijan Smerajc)
1.—2. avgusta — **Stol v Karavankah**
(Vodič: Stane Vogelnik)
14.—15.—16. avgust — **Vrata—Triglav—Prehodavci—Lepo špičje—Koča pri Triglavskih jezerih—Bohinj**
(Vodič: Nace Giacomeli)
8.—9. avgust — **Krvavec—Cojzova koča—Grintavec—Kamniška Bistrica**
(Vodič: Andrej Kovačič)
29.—30. avgust — **Trbiž—Rabeljsko jezero—Poliški Špik**
(Vodič: Lojze Šteblaj)
13. september — **Dan planincev — Izlet bo določen sporazumno s Planinsko zvezo Slovenije**
26. septembra — **Gobarski izlet**
(Vodiča: Častislav Jerin, Stane Vogelnik)
11. oktober — **Velika planina—Domžalska koča—Kisovec—Stahovica**
(Vodič: Riko Gamberger)

Društvo si pridržuje pravico, da program izletov po potrebi tudi spremeni.

Prijave za izlete sprejema **tov. Braz Malči — tel. 204.**

Ob prijavi vplača prijavljenec prispevek za prevozne stroške, ki ga je potrebno poravnati najkasneje do vključno četrtka pred izletom, sicer prijave ne bomo upoštevali.

Udeleženci izleta bodo vsakokrat vnaprej seznanjeni s podrobnejšim programom.

Za izlete z večjimi prevoznimi stroški bo društvo krilo za člane PD del stroškov.

Vsem udeležencem izletov kličemo na svidenje in jim že vnaprej želimo prijetno počutje v planinskem svetu.

Odbor PD Litostroj

Ne pozabimo na človeka

Čas za podrejenega

Povsem človeško je, da včasih pri delu zaidemo v negotovost, kako naj napravimo to ali ono. Dogodi se tudi, da dvomimo v pravilnost poti, po kateri nameravamo kreniti. V takih primerih nam nakaže potrebno rešitev razgovor s strokovno bolj razgledanim nadrejenim.

Nadrejeni mora biti podrejenemu za take razgovore na voljo. Tu pogosto nastopajo težave. Svojega šefa ne moremo in ne moremo dobiti. Ker so vprašanja, s katerimi hočemo do njega po našem globokem prepričanju nad vse važna, se jezimo in užaljeni vzklikamo: »Pa naj delo stoji in čaka, če je tako prav!«

Vzrok, da vselej ne moremo do svojega šefa, ima največkrat svoje korenine v okoliščini, da smo v Litostroju pravzaprav vsi vsakomur po 8 ur na dan na voljo. Ko hočemo k svojemu šefu, njega pokliče njegov šef ali pa ima obisk npr. prevzemalca ali kupca. Ti lahko prihajajo v podjetje že ob šestih zjutraj, neuvidevne »padalce« puščamo v podjetje celo 5 minut pred delopustom. Nadležni telefoni brne vse vprek. Zunanjim pozivom lahko odpuščamo, notranjim ne vedno. Zakaj motimo ljudi s klicanjem na telefon med delovnimi sestanki, odpiramo vrata, vpadamo v razgovore itd?

Vsi smo pomalem krivi, da se v tem pogledu obnašamo povsem nevzgojeno in nerazumno. Bolj kot marsikateri poslovnik bi potrebovali urnik, s katerim bi odredili čas za medsebojne stike, napravili red v »telefoniadi« in uvedli to, kar ima urejeno vsaka branjarija ali zakotna pisarna, namreč, omejen čas za zunanje obiske. Res, želja kupca nam pomeni zapoved, toda tudi kupec bo moral razumeti ukrep, ki koristi njemu samemu: z urejenim delom ne štedimo samo svojih živcev, temveč tudi zvišujemo kvaliteto dela.

Glede na poslovanje in organizacijo dela naše podjetje ni na zadnjem mestu. Zakaj se ne bi povzpelo še stopnico višje?

Navodila za delo

Človeka, ta najobčutljivejši material, poškodujemo tudi takole: pustimo ga, da samostojno opravi določeno delo, potem pa, ko ga zadovoljen predloži predpostavljenemu v odobritev, kontrolo ali stališče, ta hladno ugotovi, da je delo opravljeno povsem napačno. — Na kogar se zlije nekaj takih hladnih tušev, ta je za podjetje izgubljen, ker smo ubili njegovo veselje do samostojnega dela.

Litostroj, katerega veliki del zmogljivosti zaseda individualna proizvodnja, še kako potrebuje samostojnih delavcev na vseh nivojih. Zato moramo skrbno paziti, da damo podrejenim hkrati z delom tudi že vsa potrebna navodila. Kritika po opravljenem delu je upravičena le, če se delavec ni ravnal po dobljenih navodilih.

V zvezi z navodili za delo je treba opozoriti na ostanke primitivizma, ki jih še zasledimo sem in tja, da namreč podrejenemu povemo le toliko, kolikor je neizogibno potrebno za opravljanje dela in nič več. Informacije preko te meje obdržimo zase v strahu, da bi podrejeni ne vedel preveč in nam ne zrasel čez glavo.

Najbolj koristne pa so prav informacije preko obsega, ki je potreben za samo izvršitev dela. Ustvarjajo prijeten občutek zaupnosti in vzbujajo zanimanje, tisto čudodelno moč, ki od človeka odganja črne sence utrujenosti in omogoča njegovemu delu lahek polet.

Omejevanje informacij na najnujnejši obseg učinkuje prav nasprotno: nadrejeni sproži s takim ravnanjem v količkaj duševno razgibanem človeku občutke, ki so delu vse prej kot koristni. Človek noče in ne sme biti samo orodje. Vedeti hoče, kaj dela in zakaj dela.

Zato naj npr. delovodja ne pozabi pristaviti nekaj besed o pomenu sestavnih delov v sklopu stroja, ki jih izroča v obdelavo svojim delavcem; mojster v montaži naj se pogovori o sedanjih izkušnjah s podobnimi stroji; šef v komercialnem oddelku naj sodelavcem razloži strategijo, s katero želi posel pripeljati v hišo itd.

Rokovne obveznosti

Reforma je s treznim gospodarskim gledanjem zaostrila vprašanje dobavnih rokov. Vloženi denar se v pogodbenem roku mora pričeti obračati in prinašati korist kupcu-investitorju, sicer je gospodarska škoda tu. Zaostritev se v našem podjetju izraža z vedno pogostejšimi dogovori o penaliziranju zamujenih dobav, kar naj kupcu vsaj delno poravna škodo nastalo zaradi morebitne prepozne izdelave opreme.

Na možnost spoštovanja dobavnih rokov vpliva v podjetju poleg delovne zmogljivosti in organizacije dela tudi vsak človek, ki je kakorkoli vključen v proizvodni proces; vsak človek s svojim počutjem na svojem delovnem mestu!

Dandanes že prav dobro vemo, kolikšno in kakšno delo lahko opravi določeno število ljudi v dolr čenem času, če so te norme računsko določene ali ne. Ta možni obseg dela je zaradi naše vedno bolj prodirajoče zavesti, da »brez dela ni jela« že enak tisti količini dela, ki ga je mogoče opraviti ob trajnem in popolnem angažiranju fizičnih in duševnih sil.

Nadrejeni svojih ljudi nikoli ne sme obremeniti preko te meje. S pretiranim obremenjevanjem povzroča nezadovoljstvo in nervozo in po tihem podpira še vedno živo hotenje po večjem zaslužku na škodo kvalitete.

Veliko škodo v tem pogledu so nam povzročali šefi, ki smo jih včasih imenovali »bicikliste«, s čimer je bilo slikovito izraženo njihovo pritiskanje spodaj in klanjanje zgoraj. Tem se je misel raje vzpenjala po lestvici pred njimi, kot da bi se zaustavljala med njihovimi ljudmi, s katerimi je bilo treba delati. Zato so brez pomisleka in takoj prevalili na svoje ljudi vse, kar je prišlo od zgoraj, četudi je bilo v kratkem roku neizvedljivo ali celo neumno.

Šef mora ščititi svoje podrejene pred pretiranimi zahtevami. Naloge, ki prihajajo do njega, mora urediti po prioriteti in jih v takem zaporedju tudi predajati svojim ljudem, skrbno pazeč, da ne terja preveč in da ne krši stare resnice, po kateri človek lahko učinkovito opravlja le eno delo hkrati.

V skrbi za človeka je treba šefom pri teh prizadevanjih pomagati. Naše rokovne obveznosti morajo biti prilagojene realnim možnostim in iz vsakdanje prakse morajo izginiti tista »supernujna« dela, ki so tako označena bolj zaradi visokih zvez naročnika kot resnične gospodarske potrebe. Vsako delo izven vrste, če je še tako dobro plačano, nikoli ne more poravnati škode, ki jo povzroči z motenjem urejenega poteka proizvodnje.

Obvise kot luster

Vsakdo, ki je kdaj odšel z določeno nalogo na službeno pot ali terensko delo, je daleč od hrupa v podjetju lahko občutil blagodejnost ene same dolžnosti. Z jasnimi mislimi jo spozna temeljiteje, kot jo je mogel doma in načrt za urejen spoprijem z njo se mu kar sam porodi v glavi. Če kdaj, potem takrat ugotovi, da je njegova zaposlitev lepa in z navdušenjem se loti dela. Ko potrebuje dodatni material ali mu je potreben neki podatek, hitro piše v podjetje. Iz podjetja pa nič... (Nekdo je pred leti potožil, da smo mu tako počasi odgovarjali, kot bi mu pošto pošiljali v steklenici preko morja!)

Človek, ki ga pustimo osamljenega viseti na oddaljenem objektu nekje v tujini, piše potem užaljena pisma in pristavlja v službenih poročilih pikre pripombe. Skrb, ki jo kažemo zanj, mu vsili o podjetju tako mnenje, ki je prav nasprotno zaželeni povezanosti s kolektivom.

Ta nevšečnost ne zadeva samo posameznih oddelekov, ki so dolžni odgovarjati ljudem na terenu, temveč tudi razmere v podjetju nasploh in izven njega. Z ažurnostjo smo namreč precej skregani! Da pošte in nalog ne rešujemo sproti, se nam zdi vsem nekaj tako umevnega, kot da moramo nekajkrat na dan jesti in ponoči spati.

Ažurnost je v poslovnem svetu prvi zakon. Verjetno tudi nam večje spoštovanje tega zakona ne bi škodovalo v prizadevanjih po vključitvi v mednarodno delitev dela. Prej ali slej bomo morali o ažurnosti pri nas odločno spregovoriti in prižgati za ustrezne akcije zeleno luč. Bomo čakali? Ali ne bi mogel Litostroj z zgledom naprej?

Ni brez posledic

Končajmo z naštevanjem primerov, v katerih zanemarjamo človeka! Z njimi nismo hoteli dokazovati, da za človeka ničesar ne napravimo, temveč smo le opozorili, da napravimo premalo in da opuščamo mnogo prav tistega, za kar je potrebna le dobra volja, komaj tudi denar. Kljub nizkim stroškom za ukrepanje, ki bi bilo potrebno, pa ne ostaja brez posledic naša dolgoletna ravnodušnost do navedenih vprašanj.

Predvsem lahko ugotovimo, da se čutimo premalo trdno povezani v skupnost, ki jo imenujemo kolektiv. Vsakdo je sam sebi s svojimi trenutnimi koristmi preveč v ospredju; skupne interese, ki nam koristijo posredno, potiskamo v ozadje. Kot celota smo zato mlačni, brez pravega temperamenta, celo brezbrižni. Leta dolgo lahko opazujemo to ali ono nepravilnost, kritiziramo, ukrepamo pa ničesar, kot da ne bi imeli samoupravljanja in tovarna ne bi bili mi sami.

Svojo premajhno medsebojno povezanost kažemo že navzven. Ko gre obiskovalec skozi tovarno, lahko občuduje pestrost delovnih oblek in pokrival, pestrost, ki smo jo celo ovekovečili v filmu o naši proizvodnji. Napredni delovni kolektivi že zdavnaj z enotnostjo v delovnih oblekah izpričujejo svojo pripadnost. Pri nas so vsi taki poskusi propadli in celo čelade kot obvezno sredstvo za zaščito v nekaterih oddelkih so obležale v omarah. — V skladu s tem ravnanjem tudi obiskovalcev naših obratov ne zaščitimo niti s plaščem niti s pokrivalom, kot to delajo drugod, ne toliko zaradi potrebe, kot da dobi obiskovalec vtis dobre organiziranosti podjetja.

Ker posvečamo premalo pozornosti skupnim interesom, je ne posvečamo tudi drug drugemu in smo med sabo tujci. Ljudje dveh sosednjih oddelkov se poznajo komaj po videzu, čeprav vlečejo isti voz. Družabnost je v naših vrstah povsem izumrla s častno izjemo tistih redkih članov kolektiva, ki sodelujejo v športnih društvih. Kako daleč smo zabredli na tem področju z vso žalostjo lahko ugotovi, kdor je zadnja leta poskušal organizirati kakršnokoli družabno akcijo, ki ni dajala velikega upanja na obilnost v pijači.

Tiha marljivost in skromnost sta postali najmanj plačani vrlini. Malokdo ju opazi. Lastniki teh čednosti se kot po zakonu v teku let znajdejo na repu v svoji okolici. Napreduje predvsem ta, ki zaviha rokave in se sam spusti v borbo za svoje prejemke.

Prve generacije, ki so prišle v Litostroj, počasi »odbrenkavajo«, sinovi odraščajo, pridobivajo kvalifikacije. Čas bi bil, da jih privedemo v Litostroj in pričnemo z izročilom z očetov na sinove, ki je nujnost in ponos vsake industrije. Toda očetje očividno svetujejo »Sinko, nikar!«, saj bi na prste obeh rok lahko prešteli očete, ki imajo sinove v podjetju.

Fluktuacija kvalificiranih delavcev je odločno prevelika. Pri tem je najbolj obžalovanja vredno, da izgubljamo pretežno večino mladih, ki smo jih vzgojili v svoji industrijski ali celo srednji tehniški šoli in so nas veljali lepe denarce. Ta pojav nas spravlja v dilemo, ali naj se požvižgamo na vzgojo mladih kadrov ali pa mladim omogočimo obstanek v podjetju. Prvo bi pomenilo katastrofalen korak nazaj, drugo je naša dolžnost!

Mamica, kaj je v tej zeleni travici? (O. Dolenc)

Človek na delovnem mestu

V sedanjem času je v pojem obvladanja dela že polno vključena visoka proizvodnost. V podjetju jo je treba doseči prav na vsakem delovnem mestu ne glede na to, ali so tam potrebne fizične ali umske sile. Tako fizični kot umski delavec morata torej delati hitro in brez napak. Učinkovito pa je mogoče delati le, če človek delo ljubi in je pri delu zbran.

Za pozitiven odnos do dela moramo človeku pomagati, da se zanimamo zanj in v njem vzbudimo zanimanje za delo z vso tisto drobno in vsakodnevno skrbjo za njegov »jaz«, ki pri vsakem človeku terja svoje. Človek se mora na svojem delovnem mestu zavedati, da nad njegovim delom bdi njegov predpostavljeni, ga ocenjuje in zasleduje njegov strokovni razvoj. Od predpostavljenega pričakuje vzpodbudne besede in ob uspešnem delu priznanje. Niti na rob pameti mu ne sme priti, da ga predpostavljeni ob očitnem kazanju sposobnosti za odgovornejše mesto tja ob prvi priložnosti ne bi predlagal in ga enostavno spregledal. Še manj sme to doživeti.

Človek mora imeti na svojem delovnem mestu tudi mir, predvsem v svoji notranjosti. Misli mu ne smejo uhajati z dela in se ukvarjati z drugimi skrbmi. Proti privatnim skrbem, ki prihajajo od zunaj in ki občasno obiščejo vsakega človeka, ne moremo kaj prida narediti; bilo bi le zaželeno, da smo v pogledu reševanja stanovanjskih stisk svojih ljudi učinkovitejši. Nerešljive pa niso skrbi, ki izvirajo v podjetju. Sem sodijo npr. spremembe tarifne politike, ki vsakih nekaj let vznemirjajo prav vsakega posameznika.

Že davno bi morali imeti v Litostroju tako urejeno analitsko oceno delovnih mest, da bi enkrat za vselej objektivno razporedila delovna mesta po njihovi odgovornosti za uspevanje podjetja in med njimi določila trajne ustrezne odnose. Ob trajnosti takih odnosov bi bilo lahko deleti plačilni fond in ga prilagajati gibanju dinarja in naše proizvodnosti s spremenljivim faktorjem. Posamezne analitske stopnje bi nam že davno morale postati pojem, ki bi nam prešel v meso in kri, da bi vsi imeli jasne in trajne predstave o profilih ljudi, ki so zanje potrebni.

Z izjemo analitske ocene pred nekaj leti in nedavne uvedbe točkovnega sistema, ki se približujeta tem zahtevam, v naši tarifni politiki nismo mogli opaziti težnje po trajni ocenitvi delovnih mest. Ocenitev delovnega mesta smo identificirali s tarifno postavko, saj smo v neštetih primerih puščali človeka pri istem delu, priznali pa smo mu večjo tarifno postavko. Tako ravnanje je porušilo vsak sistem in pri vsaki spremembi tarif smo zato morali graditi tudi sistem znova. Predolge razprave, v katerih skupni interesi niso imeli dovolj močnega zagovornika, so vznemirjale ljudi in hromile našo proizvodnost.

Utrdimo kolektiv!

Kolektiv je tak, kakršni so ljudje, ljudje pa zopet takšni, kakršne napravi podjetje. Zaradi tega obojestranskega vpliva je pri skrbi za človeka potrebna tudi ustrezna kadrovska politika. Ta mora biti realna, kar pomeni, da mora upoštevati človeka, kakršen je in razmere, kakršne so. Prekrivati si oči pred notranjostjo človeka tako kot pred zakonom o ponudbi in povpraševanju, ki velja za blago in ljudi, je prav gotovo nerealno.

Kadrovska politika mora biti tudi dolgoročna. Njen voziček ne sme prosto drveti, kamor ga samo nese, temveč ga je treba postaviti na tir z jasnim ciljem, da hočemo postati kolektiv z visoko proizvodnostjo in kvalificirano zasedbo vseh delovnih mest. Prav vsakega posameznika moramo spremljati pri njegovem strokovnem razvoju in ga v primeru sposobnosti sistemsko pripravljati na odgovornejše naloge. Pospeševati moramo naravno strokovno rast podjetja kot celote, ki ji ustanovitev velikega Litostroja tako rekoč preko noči pred 23 leti ni mogla položiti ugodne osnove.

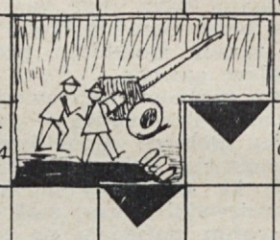
Čas terja visoko proizvodnost. Da jo dosežemo in da nam bo bolje, nadoknadimo, kar smo zamudili in učimo se iz preteklosti. S posluhom za človeka in negovano skrbjo zanj napravimo iz slehernega posameznika zavestnega Litostrojca, ki bo stal v podjetju z obema nogama. Utrdimo kolektiv in ne pozabljajmo, da ga sestavljajo ljudje!

L. Šolc, dipl. ing.

Nagradna križanka

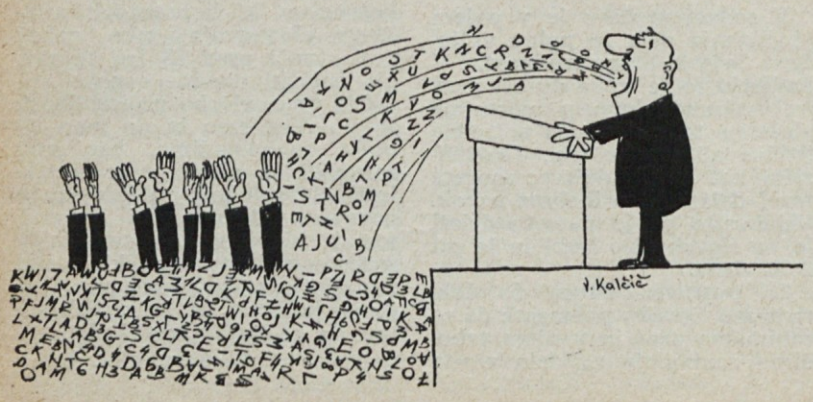

Met v daljino

DAVITELJ

IZBRANE MISLI

Pri osemnajstih letih nam je še zlodej všeč.
Japonski pregovor

Upanje je predujem, ki ga dobimo na srečo.
Rivarol

Nasilje koristi samo tistim, ki nimajo ničesar izgubiti.
Sartre

Nihče ne ve, kako težko je breme njegovega bližnjega.
Herbert

Napadati je veliko lažje kot se braniti.
Černiševski

Nesrečen je tisti srečnež, ki ni še nikoli jokal.
Aleardi

Pesniško ustvarjanje je prav taka skrivnost kot človekovo rojstvo.
Lorca

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Tel. uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Cena posamezni številki v prodaji 50 Sdin — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru.

Kaj se dogaja v Mehiki po poroki

(Trezne številke o romantični uri)

Kaj neki počnejo novoporočenci, ko je za njimi ves poročni vrvež in se znajdejo končno sami v hotelski sobi. Počasi, počasi! Ne tisto, kar bi vi mislili. Prepričali se boste tudi sami, ko boste prebrali tole anketo, ki so jo napravili v Mexico Cityju.

— *100 % nevest je šlo naravnost k toaletni mizici in so se temeljito opazovale, kakšne so po »vsem tem cirkusu«,*
— *92 % nevest je kritiziralo svoje može, da so bili pri izmenjavi prstanov pri poroki hudo nerodni,*
— *85 % se je pritoževalo nad obnašanjem in oblekami ženskih članov moževe družine,*
— *67 % se jih je usedlo na rob postelje in motrilo nogavice,*
— *54 % jih je poskušalo sestaviti natančen seznam poročnih daril,*
— *38 % jih je odprlo televizor,*
— *22 % jih je tožilo, da jih tiščijo čevlji,*
— *15 % jih je reklo: »Pazi vendar, strgal mi boš obleko!«*
— *9 % jih je tiho jokalo,*
— *5 % jih je hotelo na vsak način telefonirati materi,*
— *3 % jih je prosilo za tableto proti glavobolu,*
— *1 % je vprašalo moža, kako se pravzaprav piše.*

Od 100 ženinov je

— *100 % vtaknilo prst za ovratnik,*
— *91 % je začelo brskati po žepih za cigareto,*
— *73 % se je v zadregi in brez razloga smehljalo,*
— *64 % je zrahljalo ovratnik pri srajci, popustilo vozel na kravati in znova začelo tožiti, kako strašno jim je vroče,*
— *43 % je šlo k vratom in se prepričalo, če so vrata dobro zaprta,*
— *32 % jih je premišljalo, koliko jih bo stalo poročno potovanje,*
— *27 % si jih je sezulo čevlje in se drgnilo po nartu noge,*
— *14 % je telefoniralo na upravo hotela in se pritoževalo nad tem ali onim,*
— *8 % je šlo v recepcijo, da bi kupili časopis, od njih trije niso več prišli nazaj,*
— *5 % je očitalo ženi, da so koketirale s šefom recepcije,*
— *2 % je vprašalo ženo, če ima dosti denarja,*
— *1 % si je pognal kroglo v glavo.*